

LETO XXII. Štev. 205

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petica — Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNJA 1952 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO».

ODLOČEN ODPOR EGIPTA

Pritisk in grožnje Zahoda ne bodo pripomogle k poravnavi sueškega spora

Kairo, 31. avg. (Tanjug). Eisenhowerjeva izjava, sklicanje stalnega sveta Atlantske zveze in prihod francoskih čet na Ciper, vse to je povzročilo v Kairu zaupanje in negotovost. Egiptovski krogi pravijo, da to kaže, da Zahod še ni opustil politike pritiska in da so se zvrstili najnovejši ukrepi nalašč pred Naserjevim sestankom z odborom petih, da bi prisilili Egipt na spremembo Dullesovega načrta kot podlago za razpravo. Diplomatski krogi opozarjajo, da to ne bo pripomoglo k mirni ureditvi, marveč utegne nasprotno povečati napetost in nezaupanje. Hkrati opozarjajo na miroljubno stališče Egipta in njegovo pripravljenost, da se na enakopravni podlagi pogaja o poravnavi spora. Politični krogi v Egiptu pravijo, da se je

zgodilo vse to v času, ko je svet pričakoval, da se bo položaj zboljšal, in ko je bilo že nekaj upanja, da bodo našli pot k pogajanjem. V pristojnih krogih menijo, da Zahod namenoma minira bližnji sestanek, da bi napravil iz njega »drugo londonsko konferenco».

Politični krogi komentirajo Eisenhowerjevo izjavo, ki je prišla neposredno po podobni Dullesovi, in pravijo, da dokazuje, da Zahod vztrajno zahteva svojo kontrolo nad prekopom. Opazovalci zlasti poudarjajo, da ne držijo trditve, da je bil Sueški prekop internacionaliziran s konvencijo iz leta 1888. Ta konvencija je določala mednarodni pomen prekopa, toda potrdila suverenost Egipta in njegovo odgovornost za zagotovitev nemotene plovbe po njem. Tri zahodne države po nepotrebnem povzročajo krizo zaupanja in skušajo nevtiralizirati odmev dobre volje Egipta po svetu. Kairski krogi poudarjajo, da bo Zahod kriv, če razgovori v Kairu ne bodo rodili zaželenih uspehov.

Ti dogodki so v središču pozornosti egiptovskega tiska, ki odločno nastopa proti poskusom, da bi samovoljno tolmačili konvencijo iz leta 1888, in proti grožnjam Zahoda. Časniki opozarjajo na to, da je gonja v angleškem tisku, križarjenje ladjevja in pošiljanje čet na Ciper v nasprotju z egiptovsko politiko in da odseva iz zahodnih ukrepov načelo sile.

«Al Ahram» izraža obžalovanje sprito Eisenhowerjeve izjave in pravi, da se je bati, da bi takšne poteze že vnaprej omrtvile sestanek v Kairu. «To je bila nedvomno orientacija z določenim namenom, daleč od duha dobre volje.» Pod naslovom »Zakaj v tem trenutku opozarja Al Akbar» na to, da službi Atlantska zveza koristim Anglije in Francije in da je cilj napovedanega sestanka njenega sveta pritisniti na Egipt v trenutku, ko naj bi se začeli razgovori. Pod naslovom

«Politika pritiska» piše vladno glasilo »Al Gumhuriya«, da tri zahodne države »tik pred sestankom v Kairu znova rožljajo z orožjem. Vse kaže, da Zahod še ne namerava opustiti svojih groženj, ameriški predsednik pa je izbral prav ta trenutek, da pozove svet, naj podpre Dullesov načrt. Časnik vidi v tem premišljen ukrep, toda Egipt ostane trdno pri svojem upravičenem stališču in prepričan, da bodo vse te »izsiljevalne spletke brez koristi».

Američani nočejo vojne

Notranji in zunanji politični razlogi za kompromisno ureditev sueškega spora

Washington, 31. avg. Po mnenju nekaterih domačih in tujih opazovalcev v Washingtonu odseva iz zadnjega Dullesovega razgovora z novinarji želja Amerike, da bi predsednik Naser sprejel predlog 18 dežel in v skladu s tem nekakšno mednarodno kontrolo nad plovbo po Sueškem prekopu. Ti krogi poudarjajo, da je Dulles ocenil Naserjevo privolitve v razgovore z odborom petih za dokaz, da bodo našli izhod iz sueškega spora, pri tem pa je hkrati mislil na to, da bi pripravil predsednika Naserja k nadaljnjemu popuščanju.

Po mnenju političnih opazovalcev v Washingtonu ZDA menijo, da je v sedanjem trenutku glavno preprečiti vojaško intervencijo in odpraviti vojno nevarnost iz tega dela sveta. Naslednji ukrep naj bi bila mednarodna konferenca, ki bi dokončno sprejela zahodne zahteve. Zato bi Washington rad pridobil Naserja za razpravo o zahodnem predlogu in zato smatra njegovo privolitve v sestanek odbora petih za uspeh. V Washingtonu poudarjajo, da v bistvu to pomeni ublažiti zaostreno vzdušje s pogajanjem in ustvariti pogoje za hladnokrvnejše proučevanje položaja ob postopnem in potrpežljivem pripravljanju terena za »časten umik Velike Britanije in Francije».

Dulles se v Londonu ni mogel postaviti na drugačno stališče, kakor da je pod pritiskom zavezniškov ZDA sprejel gledišče o mednarodnem organu za kontrolo plovbe po Sueškem prekopu, pravi o tem vprašanju »New York Times«. ZDA ne morejo postaviti na kocko stike s svojima glavnima partnerjema iz Atlantske zveze in tudi tega v prihodnje ne bodo stobile.

V zvezi s Suezom nastaja v Washingtonu tudi vprašanje, ali je bolje vztrajati na gledišču, ki ga Egipt odklanja, ali ki ga iz raznih razlogov ne more sprejeti in tako doživeti popoln neuspeh, ali pa bi morda bolj kazalo biti

Gaitskellov optimizem

London, 31. avg. (Tanjug). Vodja laburistične opozicije Gaitskell je izjavil v nekem intervjuju, da se britanska vlada ne bo spuščala v nadaljnje zvenketanje z orožjem v zvezi s sueškim vprašanjem. Prihod francoskih čet na Ciper po njegovi sodbi položaja ne spreminja. Gaitskell sodi, da se je londonski konferenci o Suezu posrečilo prepričati vladi Velike Britanije in Francije, da druge dežele ne bodo podprle nobene rešitve s silo. Tega, je izjavil, ne bi podprli niti naši zavezniki v Zahodni Evropi. Gaitskell je poudaril, da bi bilo treba omogočiti nadaljevanje razgovorov med Menziesovim odborom in predsednikom Naserjem, da pa je treba parlament sklicati, še preden bi vlada sprejela kakršenkoli nov sklep.

Gostje iz Poljske na obisku v naši republici

Na sestanku OLO v Mariboru, v MTT in Metalni ter v Kidričevem — Predčerašnjim pri tov. Mihi Marinku

Ljubljana, 31. avg. V četrtek dopoldne je prispela v Maribor delegacija Združene delavske partije Poljske pod vodstvom sekretarja CK Partije Franciszka Mazura. Goste spremljata član CK ZKJ Moma Marković in član CK ZKS Vlado Krivic. V četrtek dopoldne so obiskali Okrajni ljudski odbor, kjer so jih sprejeli podpredsednik OLO Stane Skof, načelniki nekaterih oddelkov OLO, sekretar Okrajnega komiteja ZKS Vl. Majhen, več ljudskih

poslancev in predsedniki občinskih ljudskih odborov. V skrajni trinem razgovoru so se poljski delegati zanimali predvsem za organizacijo naše ljudske oblasti. Po kosilu so si ogledali Mariborsko tekstilno tovarno in Metalno, proti večeru pa so nadaljevali pot v Ljubljano.

Pred prihodom v Maribor se je delegacija ustavila v Ptujju, kjer si je ogledala gospodarsko razstavo in nekatere zanimivosti mesta. Bila je tudi v tovarni aluminija v Kidričevem, kjer so se posamezni gostje zanimali zlasti za proizvodnjo in delavsko samoupravljanje.

V četrtek zvečer je delegacija prispela v Ljubljano. Sekretar CK ZKS Miha Marinko ji je priredil večerjo. Večera dopoldne so si gostje ogledali Ljubljano, nato pa odpovali v Postojno. Iz Postojne so odšli na Brionce, kjer jih bo sprejel generalni sekretar CK KPJ Josip Broz Tito.

V Postojni je vodja delegacije Mranciszek Mazur v razgovoru z novinarji opisal svoje vtise ter razložil cilje obiska v Jugoslaviji.

Cilj našega prihoda, je dejal, je v poglobljanju bratskih stikov z ZKJ. Delegacija se je sestala s člani ZKJ, z voditelji podjetij in si je prizadevala seznaniti se z izkušnjami jugoslovanskih komunistov. Spoznala je njih konkretno delo in pridobila v zbrala obilo zanimivih podatkov o sadovih teh prizadevanj. Vse, kar smo že videli in upamo, da bomo še videli, je izjavil, bomo obrabljali naši Partiji. Prizadevali si bomo tudi uporabiti pri nas. Na Poljskem je prav sedaj živahna razprava o partijski organizaciji. Tudi zato je razen naših izkušenj nujno potrebno uporabljati izkušnje drugih dežel, med njimi tudi izkušnje jugoslovanskih komunistov.

Zatem je Mazur poudaril, da poljsko ljudstvo goji iskreno prijateljstvo nasproti Jugoslaviji, kar je še poročito za dobre stike med obema deželama. Ta obisk delegacije je šele začetek v poglobljanju teh odnosov.

Zaradi pilotov na Sueškem prekopu

egiptovska vlada nima nobenih posebnih težav

Bonn, 31. avgusta (Reuter). — Predstavnik egiptovskega veleposlanstva v Bonnu je danes objavil, da je več kot tri sto ladijskih pilotov iz vse dežele vložilo prošnje za službo v Sueškem prekopu. Prošnje so večidel iz Zahodne Nemčije, med njimi pa tudi iz Vzhodne Nemčije, Francije, Norveške, Švedske in Vel. Britanije. Izjavil je, da bo lahko Egipt izbral med izvrstnimi piloti, ki bodo zajamčili plovbo po prekopu.

Moskva, 31. avg. (AP). — Egiptovski veleposlanik v Moskvi El Konny je danes izjavil, da se je več sovjetskih pilotov prijavilo za službo pri Sueškem prekopu. Pripomnil je, da jih uradno še niso sprejeli v službo. Sovjetski piloti bodo skupno s piloti iz drugih dežel lahko zadovoljili vse potrebe na prekopu.

Kalkuta, 31. avg. (AFP). — Danes je tudi 12 indijskih ladijskih pilotov izrazilo željo, da bi nastopili službo na Sueškem prekopu. Kalkutska organizacija ladijskih pilotov je poslala to ponudbo egiptovskim oblastem.

Tokio, 31. avg. (Reuter). — Predstavnik japonskega zunanje ministrstva je izjavil, da bo japonska vlada izdala potne liste japonskim pilotom, ki bi radi na-

stopili službo v Sueškem prekopu. Po njegovih besedah nima Japonska nobenega zakona, ki bi jih pri tem oviral. Ob tej svoji izjavi je izrazil svoje osebno mnenje, da se je veliko japonskih pilotov odzvalo egiptovski ponudbi za nastop službe v Suez. Predstavnik je tudi izjavil, da mu ni znano, ali je Egipt iskal pilote tudi v drugih azijskih deželah.

Eksplodija jedrskih bomb v SZ in prizadevanja sovjetske vlade za mednarodni sporazum o prepovedi proizvodnje, zalog in uporabe takih bomb

Moskva, 31. avg. Tu je bilo uradno objavljeno, da so 24. in 30. t. m. opravili nekaj poskusov z jedrskimi orožjem. Namen poskusov je bila izpopolnitev jedrskega orožja in preizkušnja novih vzorcev, ki bi jih bilo mogoče uporabiti za opremo raznih rodov oboroženih sil. Poročilo pravi, da v Sovjetski zvezi poskuse z jedrskim orožjem opravljajo v zelo veliki višini, kar zmanjšuje nevarnost radioaktivnega žarčenja.

Komunike pravi dalje, da je

politika sovjetske vlade miroljubna, da je vlada v OZN ponovno predlagala brezpogojno prepoved uporabe uranih in vodikovih bomb. Se to poudarja je predlagala deželam, ki imajo tako orožje, naj opuste nadaljnje poskuse ne glede na to, ali bo v doglednem času dosežen sporazum o razorožitvi. Vlada ZDA pa teh predlogov ni sprejela. Kljub temu se namerava Sovjetska vlada še nadalje zavzemati za mednarodni sporazum o popolni prepovedi proizvodnje jedrskih bomb.

NA KONFERENCI ZA MEDNARODNO PRAVO SO SPREJELI RESOLUCIJO

o uporabi voda mednarodnih rek

Dubrovnik, 31. avgusta. — V nadaljevanju razprave o uporabi voda mednarodnih rek na konferenci Svetovnega združenja za mednarodno pravo so sprejeli resolucijo, ki je nekakšen kompromis med različnimi mnenji, izraženimi med predčerašnjo razpravo. Davi so obravnavali poročilo odbora za pravo mednarodnih družb. Ta odbor je bil ustanovljen leta 1954 v Edinburgu. Po daljši razpravi, med katero je spregovorilo kakih dvajset pravnikov, so v načelu sprejeli poročilo odbora in sklenili, da odbor nadaljuje delo. Za prihodnjo konferenco mora odbor pripraviti osnutek konvencije.

Danes so obravnavali tudi neskladnost nacionalnih zakonov o sodni pristojnosti v poslovanju tujih in mednarodnih družb. O tem vprašanju so razpravljali na temelju poročila, ki ga je za to konferenco pripravil posebni odbor in ki vsebuje načela za ureditev tega vprašanja mednarodnega privatnega prava. Med razpravo, ki je imela pretežno obsežne strokovnega obravnavanja pravnih načel, so se govorniki držali domala izključno na pravnem vidiku mednarodnega položaja tujih in mednarodnih družb, a zelo malo na pravno političnem vidiku tega vprašanja. To pa ne pomeni, da nekateri predstavniki

niso govorili o nacionalizaciji tujih družb in razlastitvi njihovega imetja. Glede na to, da ta celotna problematika zadeva mednarodno javno pravo, vsem ko zdaj obravnavano vprašanje sodi v okvir mednarodnega zasebnega prava, so sklenili v okviru Svetovnega združenja za mednarodno pravo, ustanoviti sekcijo, ki bi to vprašanje proučevala.

Na koncu so po predlogu predsedujočega sklenili sprejeti predlagana načela o pravnem položaju tujih in mednarodnih družb in na njihovem temelju izdelati osnutek mednarodne konvencije, ki ga bodo predložili na prihodnji konferenci Svetovnega zdru-

ženja za mednarodno pravo. Danes popoldne se je v okviru konference delo nadaljevalo v posameznih odborih, jutri dopoldne bo sestanek sveta, popoldne pa zaključna plenarna seja konference.

V enem izmed odborov so danes popoldne živahno razpravljali o pristojnosti sodišča, ki mu je treba na ravni mednarodnega privatnega prava treba priznati pristojnost v sporih zaradi skrbstva za mladoletne. V načrtu predložene konvencije so prišla do izraza prizadevanja, da bi se mladoletnikom zagotovile čim večje prednosti. Vendar kaže, da je načrt konvencije pomanjkljiv in da ga bo odbor ponovno proučil.

Naši, angleški, poljski in danski delegati pa so danes pripravili načrt resolucije, po kateri naj bi poseben odbor nadalje proučeval vprašanja aktivne in miroljubne mednarodne koeksistence. Odbor naj bi poročal o tem na prihodnji konferenci. O tem bo odločil svet konference na svoji jutrišnji seji.

Eisenhower o sueškem sporu

Pojasnilo o ameriškem stališču glede »internacionalizacije« prekopa in mirne poravnave spora

Washington, 31. avg. (Reuter). Predsednik ZDA Eisenhower je prebral na današnjem sestanku z novinarji izjavo, ki govori o »očitnem nesporazumu« med njim in ministrskim predsednikom Naserjem v zvezi s besedo »internacionalizacija«. Predsednik Naser je večerjati protestiral proti zadnji izjavi predsednika Eisenhowerja. Eisenhower je namreč dejal, da je bil Sueški prekop »internacionaliziran« s pogodbo iz leta 1888. Danes pa je izjavil, da ta pogodba »daje mnogim deželam pravico, da za nedolžen čas uporabljajo prekop«. To pa ne pomeni, da je prekop last teh držav, vendar v skladu s pogodbo Egipt ne more ne sedaj ne v prihodnje drugim deželam kratiti pravice do plovbe po prekopu. Prekop je »internacionaliziran« v tem smislu in v izjavi pred dvema dnevi je Eisenhower izrazil upanje, da bo predlog 18 dežel sprejemljiv za vse prizadete. Posebej je še poudaril, da predlog spoštuje popolno suverenost Egipta.

Kako mislijo Trade Unioni

London, 31. avg. (Tanjug). Generalni svet kongresa britanskih Trade Unionov je na današnji seji razpravljal o sueškem sporu in pripravil resolucijo, ki bo o njem sklepala letna konferenca

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 1. septembra

Pretežno jasno z rahlo oblačnostjo. Zjutraj po kotlinah rahla megla. Temperature ponoči od 5 do 10, na Primorskem 10, poldnevi do 25, na Primorskem do 29 stopinj C.

STANJE VREMENA

Nad srednjo Evropo in Balcanom se še nadalje gradi področje visokega tlačnega pritiska. Frontalne motnje, ki so nad Biskajskim zalivom, se bodo pomaknile nad Francijo. Nad naše kraje bo v višinah dotekal še toplejši tok.

Skupino italijanskih parlamentarnih in sindikalnih funkcionarjev, članov CK KPI, ki se že dlje mudijo v Sloveniji, je v četrtek sprejel tovariš Boris Kraigher kot član Izvršnega komiteja CK ZK Slovenije. Zvečer jim je na Bellevueju priredil slavnostno večerjo član Izvršnega komiteja CK ZKS dr. Jože Petrč. V popoldanskih urah pa so bili gostje tudi v našem uredništvu. Z novinarji so se pogovorili o nekaterih perečih političnih in gospodarskih vprašanjih. Danes bodo odpovali nazaj v Italijo

Industrijska proizvodnja se spet dviga

Julija je bila v državnem merilu za 12 % večja kakor lani, v Sloveniji pa za 9 %

Zastoj, ki je nastopil pozimi v industrijski proizvodnji deloma zaradi spremenjenega obsega in strukture investicij, zlasti pa zaradi stiske za električno energijo, je zadnje mesece naša industrija v glavnem premagala. V prvem letošnjem četrtletju je bil obseg industrijske proizvodnje v državnem merilu komaj za 2 % večji kakor lani v istem razdobju. Toda že v aprilu je bila proizvodnja za 4 % večja kakor v ustreznem mesecu preteklega leta, v maju za 8 %, v juniju za 11 % in naposled v juliju za 12 %. Pri tem nas ne sme motiti, da je proizvodni indeks nazadoval od 114 v juniju na 104 v juliju. To je vsakoletni pojav, ki je v zvezi z dopusti in je lani prišel do izraza celo v nazadovanju indeksa od 104 na 93. Če pa pogledamo skupni rezultat za razdobje januar-julij, tedaj lahko ugotovimo za 6 % večjo proizvodnjo od lanske v istem razdobju. Če, da bomo za vse leto 1956 vendar lahko še dosegli povečanje proizvodnje za 10 %, kakor je to določeno v zveznem družbenem planu.

V Sloveniji je zimska energetska stiska zapustila precej hušje posledice. Vse do aprila je proizvodnja zaostajala za lanskim letom, in sicer v prvih štirih mesecih povprečno za 2 %. Zboljšanje je nastopilo šele v maju. Obseg industrijske proizvodnje v

V Beogradu se bodo v kratkem začeli razgovori o programu za tehnično sodelovanje med Jugoslavijo in ZSSR

Te dni bodo prispeli v Beograd sovjetski predstavniki v sovjetsko-jugoslovanski komisiji za tehnično sodelovanje, ki bodo z jugoslovanskimi strokovnjaki pripravili načrt za uresničitev tehničnega sodelovanja med obema deželama.

Septembra bodo prispeli tudi češkoslovaški in poljski predstavniki. Le-ti bodo z jugoslovanskimi predstavniki proučili osnutek programa za tehnično sodelovanje v industriji.

Prvi jugoslovanski turisti na poti v SZ

Nocoj bo odpotovala iz Beograda v SZ prva skupina jugoslovanskih turistov. Trideset naših turistov si bo na petnajst-dnevno potovanje z vlakom ogledalo Kijev, Leningrad in Moskvo. Potovanje je pripravil beograjski potovalni urad »Putnik-Srbija«.

primeri z ustrežajočim mesecem lanskega leta je industrija Slovenije presešla v maju za 3 %, v juniju za 6 % in naposled v juliju za 9 %. Sicer je indeks proizvodnje zaradi dopustov, kakor vsako leto, tudi letos v juliju nazadoval (od 112 v juniju na 104 v juliju), vendar v manjšem obsegu kakor lani (ko se je zmanjšal od 106 na 95 %). Za prvih sedem mesecev nam skupni rezultat pokaže nasproti istemu razdobju lanskega leta povečanje za 2 %. Slovenska industrija se bo morala še precej potruditi, da bo do konca leta nadomestila izpadek iz prvega četrtletja in da bo za vse leto 1956 dosegla planirano povečanje za 8 %.

V JULIJU 1800 TON ROTO-PAPIRJA

Seveda ni v vseh industrijskih panogah razvoj enak. Za razdobje januar-julij izkazuje v Sloveniji največji vzpon nasproti istemu razdobju lanskega leta papirna industrija, namreč povečanje za 46 %, kar je pripisati novim kapacitetam za proizvodnjo celuloze, lesovine in rotacijskega papirja. Proizvodnja celuloze se zadnje mesece giblje na višini okrog 2350 ton mesečno (lani okrog 1700), proizvodnja lesovine pa je v juliju prvič dosegla 5000 ton (lani 3200). Nova videmska tovarna papirja je v juliju zaznamovala doseg največje mesečne proizvodnje rotacijskega papirja, namreč 1800 ton (nasproti 1670 v juniju in 1360 v maju), s čemer se približuje svoji planirani največji zmogljivosti.

REKORDNA PROIZVODNJA ALUMINIJA

Ugodno stanje voda je tudi v juliju ob izkoriščanju novih kapacitet omogočilo v Sloveniji visoko proizvodnjo električne energije, ki je v tem mesecu dosegla 176 milijonov kWh (lani 139), od tega 150 milijonov kWh hidroenergije (lani 125). Okolnost, da so morale termoelektrarne v juliju navzlic doslej največji mesečni proizvodnji hidroenergije dati povrh še 26 milijonov kWh (lani 14), nam kaže, kako močno se je letos povečala potreba električne energije. Zato je že sredi avgusta ob nekoliko manjši proizvodnji hidroenergije nastopila delna stiska in so bile potrebne nekatere redukcije. Velika potrošnja električne energije je gre predvsem na račun tovarne aluminija v Kidričevem. Njena elektroliza je dala v juliju v vsemi razpoložljivih pečni rekordno proizvodnjo 1545 ton aluminija (v juniju 1270), kar po-

meni skrajno izkoriščanje zmogljivosti. Če bo tovarni uspešno držati v tem obsegu proizvodnjo do konca leta, bo lahko še dosegla planirano količino 12.800 ton, čeprav je morala elektroliza zaradi hude zimske energetske stiske za 2 meseca popolnoma ustaviti obratovanje.

Ostala barvasta metalurgija je izkazala v juliju nadpovprečno proizvodnjo svinca in cinka. Ob zadostni preskrbi z električno energijo je zaznamovala visoko proizvodnjo tudi tovarna dušika v Rušah, ki je dala 3000 ton kalcijevega karbida (lani 2500). Ostala kemična industrija izkazuje v juliju sicer sezonsko povečanje proizvodnje umetnih gnojil na 3000 ton, pri čemer pa se močno zaostaja za lanskim julijem, ko je dala 6200 ton umetnih gnojil.

PRILAGODITEV PROIZVODNJE TRZINIM POGOJEM

V industrijskih panogah, ki najbolj občutijo spremembe glede obsega in strukture investicij, so proizvodnjo deloma že prilagodili spremenjenim tržnim pogojem. Črna metalurgija Slovenije je julija prvič zaznamovala višji proizvodni indeks kakor lani v istem mesecu, pri čemer je narasla zlasti proizvodnja pločevine in vlečnih izdelkov. Kovinska industrija še vedno zaostaja v proizvodnji za lanskim letom, medtem ko se elektroindustrija držl lanskega obsega proizvodnje ob precej spremenjeni strukturi. Tako izkazuje precej manjšo proizvodnjo električnih steev in telefonskih aparatov, zato pa večjo proizvodnjo rotacijskih strojev in termičnih aparatov. Proizvodnja radijskih sprejemnikov je v juniju in zlasti v juliju po-

Velike možnosti za blagovno izmenjavo med Jugoslavijo in ZDA

Med Jugoslavijo in ZDA je možna še večja blagovna izmenjava, zlasti večji izvoz naših obrtniških izdelkov in izdelkov narodne obrti v ZDA. To so izjavili člani ameriške gospodarske delegacije, ki se že več kot dveletno dni mudijo pri nas. Novinarjem so opisali svoje vtise o bližnjem pri nas in izjavili, da so zadovoljni s stik in izmenjavo mnenj z jugoslovanskimi gospodarstveniki.

Med Zagrebščim velesejmom bo ameriška gospodarska delegacija odprla svoje stalno predstavništvo v novem delu velesejma.

Avkcijska

Včeraj je bil v Zvezi trgovinskih zbornic natečaj za uvoz 300 ton limon iz Italije in 200 ton suhega grozdja iz Grčije. Udeležilo se ga je 10 prizadetih podjetij. Najboljše pogoje so stavili »Agroimpex« iz Buj in »Gradinar« iz Skoplja. Avkcijska prodaja bo 8. septembra.

Jugoslovansko-avstrijski razgovori o režimu vodâ Mure in Drave

Dne 10. septembra se bo začelo v Mariboru prvo letošnje zasedanje mešane jugoslovansko-avstrijske komisije za reko Muro. Stalna jugoslovansko-avstrijska komisija za Dravo se bo bržčas sestala v začetku oktobra v Lienz na Tirolskem. Na tem sestanku bodo obravnavali poročila strokovnjakov obeh dežel o vodnogospodarskih spremembah na Dravi in o predvidenih načrtih za graditve hidroelektrarn na avstrijskem in jugoslovanskem delu reke.

PRED OTVORITVIJO ZAGREBSKEGA VELESEJMA

Češkoslovaška bo razstavila stroje prilagojene potrebam jugoslovanskega tržišča

Zagreb, 31. avg. — Se nekaj dni nas loči od otvoritve Zagrebskega velesejma, na katerem bo razstavljalo 25 tujih dežel zadnja tehnična doganjanja v industrijski proizvodnji. Stevilni paviljoni so že polni razstavljenih izdelkov. Na novi del Zagrebskega velesejma vsek dan prihajajo kompozicije z razstavnimi predmeti. Kacije tisoč različnih razstavnih izdelkov si bodo lahko ogledali obiskovalci XXV. zagrebskega velesejma.

Uprava češkoslovaškega razstavnega paviljona je imela tiskovno konferenco. Na njej je sporočila predstavnikom tujega domačega tiska, da se bo na letošnjem Zagrebskem velesejmu češkoslovaška industrija pojavila s stroji, izbranimi v skladu s potrebami jugoslovanskega tržišča. Zatorej bo v češkoslovaškem pa-

znatnem dvigu v prejšnjih mesecih nazadovala, vendar kaže, da se bo znova dvignila, saj je prodaja sprejemnikov po občutnem znižanju cen močno oživila.

V zelo skrajnem obsegu so julija navzlic sezoni obratovale cementarne, ki so dale komaj 10.700 ton cementa (lani v juliju 20.100). Tovarne imajo sicer neprodane zaloge cementa, vendar pa te zaloge ne dosegajo normalne enomesečne proizvodnje. Oživilenje gradbene dejavnosti, čeprav za kasnelo, je v industriji gradbenega materiala izzvalo v juliju precejšnje povečanje proizvodnje. Za slovensko lesno industrijo pa je značilno, da se je ob le nekoliko večji žagarski proizvodnji močno razvilo izdelovanje furnirjev, lesonata in vezanih plošč.

TEKSTILNA INDUSTRIJA SE VEDNO ZAOSTAJA

Proizvodnja industrijskega blaga za široko potrošnjo še ne dosega planiranega obsega. To velja zlasti za kovinsko in tekstilno industrijo. Slovenska tekstilna podjetja so v juliju dosegla sicer nekoliko večjo proizvodnjo kakor lani v istem mesecu, vendar kaže celotni rezultat za prvih sedem mesecev zaostajanja v primeri z lanskim letos za 7 %. V usnjarski industriji se giblje proizvodnja deloma nad lansko višino. Čevljarstva industrija pa je zaradi kolektivnih dopustov, kakor druga leta, izkazala tudi v letošnjem juliju precejšen padec proizvodnje. F. S.

S seje Sveta za splošno upravo

Svet za notranje zadeve in splošno upravo pri OLO Ljubljana je na včerajšnji seji pripravil gradivo za bližnjo skupščino OLO. Razpravljal je o notranji organizaciji in sistematizaciji uprave OLO, o notranji organizaciji in sistematizaciji občinskih ljudskih odborov, ter potrdil poslovnik za skupne in ločene seje okrajnega zbora in Zbora proizvajalcev.

3 SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA TRBOVLJE

Ustanovitev komunalne banke v Trbovljah in mlekarne v Radečah

Nadaljnja sredstva za gradnjo rudarskih stanovanj — Ustanovitev Srednje ekonomske šole v Trbovljah

Na 9. seji sta oba zbora ločeno in nato skupno razpravljala o raznih vprašanjih ter sprejela več sklepov in odločb. Med drugim je posebno važen sklep, da se ustanovi za trboveljski okraj komunalna banka s sedežem v Trbovljah. Okraj bo tako dobil svoj lasten denarni zavod. Hkrati s sklepom o ustanovitvi komunalne banke sta zbora imenovala tudi že upravní odbor ter za direktorja komunalne banke Marijana Kopitarja iz Hrastnika. S spremembo okrajnega statuta v členih 85 in 86 ter 98 so pri okrajnem ljudskem odboru ustanovili tajništvo za narodno obrambo ter sprejeli odlok o višini dnevnice za uradna potovanja in povračilu za ločeno življenje uslužbencev okrajnih in občinskih organov in zavodov.

V Zasavju je preskrba z mlekom še vedno precej kritična. Vločosedanji poskusi, da bi se položaj izboljšal zlasti v rudarskih

in industrijskih revirjih, da bi namreč dobili več mleka in da bi visoke cene popustile, niso kdo ve kaj zalegli. Čeprav ima sam okraj dovolj mleka za vse konzumne potrebe, je zbiranje mleka brez mlekarne in potrebnih naprav ter prevoznih sredstev rodilo le neznatne uspehe ter morajo potrošna središča (Trbovlje, Hrastnik in deloma Zagorje) uvažati mleko iz Ptuj oz. Celja. A tudi dogovor z Brezicami za sedaj še ni prinesel obetanih sadov. Ker ima radeška občina precej razvito živinorejo in vse pogoje za proizvodnjo mleka in mlečnih izdelkov, je okrajni ljudski odbor sprejel odločbo o ustanovitvi podjetja »Mlekarna« v Radečah. Tu bodo po načrtih postavili večji mlekarski obrat, v katerem bodo zbirali mleko iz bližnje in daljne okolice Radeč ter deloma tudi s področja sveniške občine. Obrat bo sodobno opremljen ter bo preskrboval z mlekom in mlečnimi izdelki zlasti oba največja revirja Trbovlje in Hrastnik, medtem ko bo združna mlekarna na Izlakah še izdatneje oskrbovala Zagorje zlasti potem, ko bodo izpolnile nekatere njene tehnične nprave. Ustanovitev »Mlekarna« v Radečah sprejemajo rudarski in industrijski revirji z največjo radostjo, pričakujoč, da bo kmalu v revirjih več in cenejšega mleka.

Okrajni ljudski odbor, ki si vesepovsod prizadeva, da bi čimprej prebrodil hudo stanovanjsko stisko zlasti v rudarskih revirjih v Zasavju, je prevzel poročilo za posojila, ki jih bo najel premogovnik Trbovlje-Hrastnik in uporabil za zidanje rudarskih stanovanj. Za stanovanjske stavbe na področju trboveljske občine bodo najeli 20 milijonov iz republiškega in 36 milijonov iz občinskega kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš, na področ-

ju hrastniške občine pa bodo najeli 15 milijonov iz republiškega in 24 milijonov iz občinskega sklada. Tako bodo spet zagotovljena sredstva za nadaljnjo graditev rudarskih stanovanjskih posolij. — Oba okrajna zbora sta na svoji seji tudi sprejela odločbo o ustanovitvi Srednje ekonomske šole v Trbovljah, o čemer smo v našem listu podrobneje že poročali. To jesen bodo odprli v Trbovljah prvi razred ekonomske šole, za katero se je prijavilo nad 70 dijakov. Mladina iz zasavskih revirjev bo na ta način spet dobila možnost, da se posveti študiju, za katerega ni bilo priložnosti in v pretekli meri tudi ne sredstev, da bi lahko to šolo obiskovala v Ljubljani ali Celju. (Z)

Konzularni dan na Gospodarskem razstavišču

Predvčerajšnjim dopoldne so na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani priredili konzularni dan. Drugo mednarodno razstavo vin so si ogledali generalni konzul Avstrije g. Edmund J. Krahl, ki je zastopal vodjo konzularnega zbora g. Giuseppea Brigiddia, generalni konzul Velike Britanije g. Fynes Clifton, konzul ZDA g. Ellwood Rabenold s soprogo, konzul Zahodne Nemčije g. Erich Kampf, vicekonzul Francije g. J. Groussard, generalni konzul Belgije g. dr. Milan Dular s soprogo in generalni konzul FLRJ v Trstu Mitja Vošnjak.

Gostje so se v spremstvu predsednika Gospodarskega razstavišča zadržali na razstavi skoraj tri ure. Poskušali so priznana tuja in domača vina, o katerih so dali več pohvalnih izjav, laskavo pa so se izrazili tudi o organizaciji razstave.

Nato so se odpeljali konzularni predstavniki v prostore Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, kjer sta jih sprejela član republiškega Izvršnega sveta Julij Beltram in sekretar za blagovni promet dr. Boris Puc.

Predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher je včeraj sprejel ameriškega konzula v Zagrebu g. Ellwooda Rabenolda. Gospoda Rabenolda je dopoldne sprejel tudi predsednik OLO Ljubljana Marijan Dermastia.

PEREČE GOSPODARSKO VPRAŠANJE

Gradbeni paradoks

Pred dvema dnevoma je bil končan natečaj za dodelitev kreditov gradbenim podjetjem za nakup mehanizacije za visoke gradnje. Uspehi niso bili zadovoljivi. Izmed kakih 650 gradbenih, gradbeno-obrtnih in montažnih podjetij za visoke gradnje je podelilo prošnje za kredit samo kakih 70. Od 2.900.000.000 din. predvidenih v ta namen, so zaprosila podjetja približno samo za dve milijardi kreditov. To je anomalija, če pomislimo, kakšno je stanje mehanizacije v našem gradbeništvu. Na tem področju smo zdaj globoko pod evropskim povprečjem in tu dela mnogo nekoaliciranih delavcev pravo zato, ker podjetja nimajo dovolj strojev. Slaba mehanizacija je bila doslej na enem izmed prvih, če že ne na prvem mestu, kadar smo govorili o gradbenih zmogljivostih in težavah o tej panogi našega gospodarstva. Tako mislijo tudi gradbeniki.

In vendar, čeprav strojev v podjetjih ni in čeprav je popraševanje po njih veliko, niso zdaj dovolj izkoristili priložnosti. Kje tiči vzrok, je težko reči. Gleđano od zunaj so pogoji ugodni in nudijo podjetjem ugodne možnosti, da izpolnijo svoj strojni park. Gradbeniki tudi še ne morejo pojasniti tega pojava, poudarjajo pa več momentov, ki so vsekakor uplotni na tako slabo udeležbo pri natečaju za kredite.

Gre predvsem za participacijo uporabnikov posojila, to se pravi za višino zneska, ki ga mora podjetje položiti, ko dobi kredit. Položiti mora namreč 30 % odobrenega kredita. Zaradi novega položaja v gradbeništvu in zmanjšanja skladov mnoga podjetja nimajo potrebnih sredstev, da bi se udeležila natečaja, in zato tudi niso zaprosila za kredit ali pa so zaprosila za manjše zneske. Ljudski odbori pa v glavnem podjetjem na svojem področju niso pomagali. Sodeč po dosedanjih po-

datkih je edina tujema ljudski odbor Beograda.

Drži, da mnoga podjetja tudi zato niso hotela zaprositi za kredit, ker trenutno kakih 20 % do 30 % razpoložljivih gradbenih zmogljivosti spriči manjšega obsega investicij v letošnjem letu in spremembe v sestavi del ni zaprositen. To je podjetja napotilo, da niso kupovala novih strojev. Rajši so ostala prizadostni mehanizaciji in pri tem zanemarila možnost boljše organizacije posla, s tem pa tudi pocenitve del, če bi uporabljala več strojev.

Na število prijaviteljnih je vsekakor uplotil tudi razpis natečaja sredi julija, ko imajo gradbeni podjetja največ dela. Na koncu je slišati razna mnenja o potrebi, da bi spremenili način obračunavanja amortizacije, ki zelo bremeni podjetja z večjim strojnim parkom. Tu je zanimivo primerjati gradbeni podjetja z industrijo gradbenih potrebiščin, ki je v podobnem položaju, ker imajo mnoga podjetja velike zaloge. Tu pa so uspehi natečaja docela nasprotni. Vtem ko je bilo na razpolago 800 milijonov, so podjetja zaprosila za kredit za nakup strojev v vnesku kakih štiri milijardi. V Zvezi gradbeni zbornici tudi ne morejo zanesljivo povedati razlogov, zakaj se je udeležilo natečaja za kredite tako malo podjetij za visoke gradnje.

»Zbornica pa meni,« nam je rekel gradbeni svetnik in namestnik generalnega sekretarja Zbornice tov. Siniša Nikolić, »da bo treba po analizi uspehov tega natečaja razpisati nov natečaj, da bi izkoristili ostanek kvote, določene za mehanizacijo visokemu gradnje. Po zagrebškem velesejmu, denimo v septembru, bo vsekakor zanimanje za stroje večje in nov natečaj bi dosegel uspeh. Kar pa zadeva natečaj za industrijo gradbenih potrebiščin, smo mnenja, da bi ji bilo treba krotko brezpogojno povečati.« S. T.

Sukarnova turneja

Predsednik Indonezijske republike prispe 12. septembra na svoji drugi letošnji veliki turneji v Jugoslavijo. Nedavno je obiskal ZDA, Kanado in nekatere dežele Zahodne Evrope, zdaj pa se je namenil v Jugoslavijo, ZSSR, Češkoslovaško, Avstrijo in Kitajsko. Cilj je večinoma evropske turneje ni samo medsebojno spoznavanje. Vsekakor bo imel Sukarno priložnost videti napredek v deželah, ki jih bo obiskal, hkrati pa bo svoje gostitelje podrobneje obvestil o težnjah in poteh razvoja mlade, neodvisne azijske republike. Glavni namen te, kakor tudi prejšnjih njegovih turnej pa je težnja Indonezije, da »podpre in ohrani mir ter okrepi sodelovanje med narodi«.

Po prihodu v Moskvo je indonezijski predsednik takole pojasnil cilje svoje dežele: »Prvi cilj je izboljšati popolno politično neodvisnost, kajti del naše dežele je še zmeraj pod tujo upravo. Razen tega je naš cilj, da upostavimo pravično in napredno družbo za vse prebivalce Indonezije. Mi razumemo, da teh dveh ciljev, zlasti drugega, ni moč doseči, če ne bo prevladal mir na vsem svetu. Iz tega izvira naš tretji cilj, namreč, da delamo za ohranitev svetovnega miru.«

V teh Sukarnovih besedah je zapopaden ves smisel indonezijskega stališča in politike v mednarodnih stikih. Odkar je postala Indonezija pred enajstimi leti neodvisna (17. avgusta je proslavila 11-letnico) je vsa svoja dejavnost usmerila na uresničevanje teh dveh ciljev oziroma enega samega — ohranitev svetovnega miru, kajti od njega je, kakor je rekel tudi sam Sukarno, odvisno uresničanje prvih dveh. Potem ko se je Indonezija otrela kolonialne okupacije, ki je trajala več kakor tri in pol stoletja, je vse svoje sile posvetila izgradnji boljše bodočnosti, postala je aktiven borec za uveljavljanje načela miroljubne in aktivne koeksistence v mednarodnem življenju. Bila je eden izmed organizatorjev prve azijsko-afriške konference, sklicane na njenem ozemlju, v Bandungu.

Britanska represalija

Kairo, 21. avg. (AFP). Angleška vlada je odredila, da morata dva egiptovska diplomata v 72 urah zapustiti angleško ozemlje. Za »nezaželena« sta bila razglašena vojaški ataše Salam Kafari in gospodarski ataše Mohamed Nasef.

London, 31. avgusta (Reuter). Spricho sklepa britanske vlade, naj dva egiptovska diplomatska predstavnika zapustita London, je egiptovski veleposlanik Sami Abdul Fetuh izjavil, da ni druge poti, kot da »s protestom sprejme ta ukrep na znanje«.

Spopad v bolnišnici v Nikosiji

Nikosija, 31. avgusta (Reuter). V bolnišnici v Nikosiji so se spopadli ciprski nacionalisti in jetniški pazniki, ki so pripeljali v bolnišnico na zdravljenje nekoga političnega pripornika. Trije pripadniki odporiškega gibanja so napadli paznike, da bi pripornika osvobodili. Ubit je bil en jetniški paznik in en bolničar. Ubija sta bila tudi dva pripadnika odporiškega gibanja, vtem ko je bil tretji hudo ranjen in so ga prijeli. V nastali zmedji je politični pripornik pograbljen samostojno.

Z Indijo, Cejlonom, Burmo in Pakistanom je v skupini dežel konferenca Colombo, ki ima na azijskem kontinentu važno vlogo. V Združenih narodih pripada glas Indonezije zmeraj tistim, ki se zavzemajo za mednarodno varnost, za mirno obravnavanje sporov ter za gospodarski in socialni napredek.

Jasna zunanje-politična orientacija, sloneča na načelih miroljubne koeksistence, omogoča Indoneziji pozitivno in konstruktivno stališče nasproti perečim mednarodnim problemom. Sueška kriza je to znova potrdila. Indonezija se je pridružila tudi vsem miroljubnim deželam, zlasti tistim, ki vzporedno z naporom, da bi premagale od minulosti podedovane težave, mnogo prispevajo k miru in mednarodnemu sodelovanju. Skupne težnje in cilji zblizujejo vse tiste neodvisne države, ki so postale po drugi svetovni vojni subjekti v mednarodnih stikih in ki aktivno delujejo v širših okvirih. Te dežele čedalje bolj nastopajo kot pomembni činitelji na poti k zblizanju in boljšemu razumevanju ne samo med narodi, marveč tudi med celimi kontinenti.

Razumljivo je tedaj, da imata Jugoslavija in Indonezija mnoga sorodna gledišča, s katerimi uspešno obvladujeta prostor, ki ju loči. Bliznji obisk predsednika Sukarna v naši državi bo pripomogel, da se bodo okrepile vezi prijateljstva med obema deželama, ki sta ju začeli navezovati že prej.

D. Tr.

PRED NOVIM POLITIČNIM PROCESOM V TRSTU?

Komu bodo zdaj verjeli pričam ali policijskim ovadbam?

Trst, 31. avg. Sodna preiskava v zvezi z rapadom na avto, ki ga je vozil predlanski v noči od 25. do 26. oktobra neki Cappello iz Devina proti Trstu, se nadaljuje. Kakor je znano, se je sodna preiskava začela proti štirim Prosečanom, ki jih je policija prijela, da so s kamenjem ali s petardo napadli avto, ko se je vračal z meje, kamor se je voznik odpeljal pozdravit italijansko vojsko, ki je naslednje jutro prišla v Trst.

Danes dopoldne je preiskovalni sodnik zasilil 14 prič, vse s Proseka, ki so potrdile vse dosedanje izpovedi obožencev in povedale, da je bil eden izmed njih ob inkriminiranem času na delu v Trstu, ostali pa doma v družbi domačinov. Tako so vse priče izpričale njihovo nedolžnost.

Poudariti je treba, da je ta sodna preiskava hudo razburila Tržačane in še posebej Slovence, ker pomeni dejansko pripravo na že deveti sodni proces proti Slovcem, kar jih je bilo doslej po londonskem sporazumu na Trža-

SUKARNO v Leningradu

Leningrad, 31. avg. (TASS). Predsednik indonezijske republike Sukarno je danes prispel v Leningrad. Na železniški postaji so ga sprejeli predstavniki krajevnih oblasti. Leningrajčani so mu privedli zelo pristrčen sprejem.

Snoči so v Moskvi akreditirani diplomati dežel bandunske konference priredili predsedniku Sukarnu pred njegovim odhodom v Leningrad slovesno večerjo, ki sta se je udeležila tudi predsednik prezidija Vrhovnega sveta Vorosilov in predsednik ministrskega sveta Bulganin. Sukarno si je večeraj ogledal zanimivosti Moskve in Kremelj.

Prizadevanja za združitev

Socialistične in Socialno-demokratske stranke v Italiji ter njene notranjepolitične posledice

Rim, 31. avg. (Reuter). Po-močni sekretarja francoske socialistične stranke Pierre Comin se mudi v Rimu, kamor ga je poslala Socialistična internacionala, da bi poskusil pritegniti Socialistično stranko Italije v zahodni socialistični tabor. Govoril bo z voditeljem stranke Pietrom Nennijem, ki je svoj čas sprejel Stalinovo nagrado za mir in podpisal desetletni »sporazum o skupni akciji« s KPI. Nenni bo Cominu pojasnil svoje gledanje na obči spor med Zahodom in Vzhodom ter svoje sedanje zveze s komunisti.

Gonja proti črnecem v ZDA

se zaostruje v okviru volilne kampanje, kaže pa, da ves problem še dolgo ne bo urejen v duhu enakih pravic za vse ljudi

Washington, 31. avg. (Tanjug). Začetek novega šolskega leta v ZDA je v znamenju srditega boja v južnih državah proti skupnemu šolanju belih in črnih otrok. Protičniški odbori in skupščine federalnih držav so zaostrili gonjo proti sklepu vrhovnega sodišča iz leta 1954 o ukinjiti rasnih razlik v šolah in v vseh javnih ustanovah in lokalih. V državah Tennessee in Texas so ti odbori večkrat organizirali demonstracije več tisoč državljanov in napade na

otroke črnecem, ki so jih starši poslali v skupne šole. Policija je intervenerala in je več razgrajev aretirala. Čeprav je bil odlok vrhovnega sodišča uveljavljen že pred dobrima dvema letoma, se je v začetku letošnjega šolskega leta protičniška gonja zaostrila kot del splošne volilne kampanje, s katero bi radi demokratski prvaki na tem področju ohranili glasove belih volivcev.

V Alabami, ki je postala znana po vsem svetu po primeru črne študentke Autherin Lucy, še zmeraj izključene z univerze, so ondan z referendumom izglasovali zakon, po katerem je moč zapreti javne šole, če federalna sodišča odreda, da morajo sprejeti črne otroke. V državah Mississippi, Severni in Južni Karolini ter Georgiji so skupščine že pred meseci izglasovale enake zakone, podobne ukrepe pa pripravljajo tudi na Floridi in v Louisiani. V Virginiji, v neposredni bližini glavnega mesta Amerike, je na dnevnem redu skupščine 71 zakonskih predlogov za nadaljnjo zaostritev rasnega razlikovanja. V mnogih teh državah veljajo posebni zakoni; nekateri pooblaščajo policijske organe, da s silo preprečijo šolanje, z drugimi so bile razpuščene črnske organizacije itd.

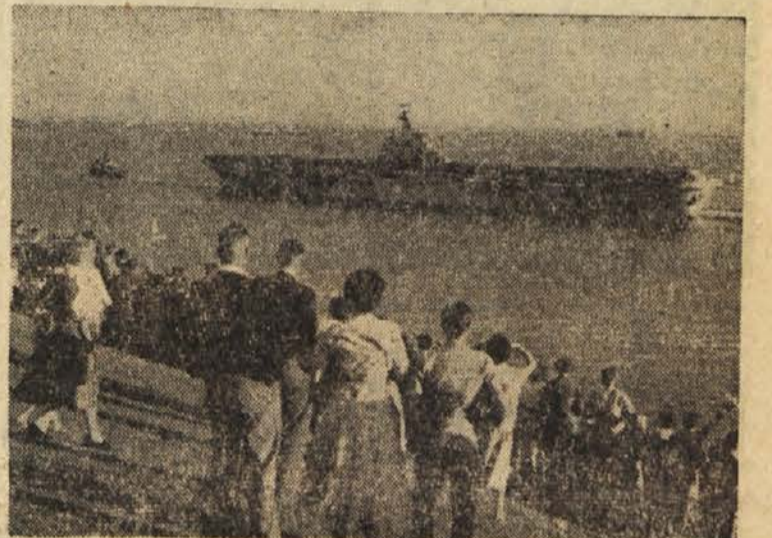
Tako divja v osmih državah sikrajnega Juga prava vojna proti sklepu vrhovnega sodnega organa o pravic do šolanja ne glede

na razlike v rasi in polti. V ostalih devetih državah so začeli delno uveljavljati skupno šolanje 300.000 črnih otrok. Gre pa najmanj še za dva in pol milijona črnih otrok, ki hodijo v ločene šole, kjer so prostori in učila zelo pomanjkljivi. Na nedavnih konvencijah obeh glavnih strank je bila dokaj ostra razprava samo o rasnem vprašanju, o drugih točkah programa pa večinoma splošno govorili. Obe stranki sta se postavili na skoraj enako »zmerno stališče« in v načelu razglasili »upravičenost rasne enakosti«, seveda tudi z namenom, da bi si pridobili glasove črnih volivcev. Tu nihče ne vidi nagle ureditve tega vprašanja, mnogo listov pa napoveduje, da rasno vprašanje ne bo ena glavnih ameriških notranjih težav samo do prihodnjih volitev, marveč tudi še v vseh prihodnjih 50 letih.

EKSPLOZIJI NA BRITANSKIH LADJAH

Nikosija, 31. avg. (AFP). Na britanski ladji »Charles Macleod«, ki je priplula v Famagusto, je nastala eksplozija. Pri tem so eksplozirali rezervarji goriva. Človeških žrtev pa ni bilo.

London, 31. avg. (AFP). — Na britanski ladji »Himalaj« je nastala eksplozija, pri čemer je bil ubit nek član posadke, več pa jih je bilo poškodovanih. Noben izmed tisočih potnikov ni poškodovan.

Nosilka letal »Ocean«, ki jo je angleška admiralteta poslala iz Devonporta v vzhodno Sredozemlje s tovornim letal, topništva in druge vojaške opreme

Finančna »napaka« sueške družbe

Izjalovljeno in razkrinkano podkupovanje novinarjev pri pariških desničarskih dnevnikih

Pariz, 31. avg. (Tanjug). Skandal spricho podkupovanja francoskega dnevnega tiska v zvezi s Sueškim prekopom kaže, da je danes dobil svoj epilog, ko je še pet vodilnih pariških dnevnikov, večidel desničarskih in konservativnih, objavilo, da so prejeli od direktorja nekdanje univerzalne sueške družbe čeke po sto tisoč frankov »na račun stroškov za objavo mnenj« bivših delničarjev v minulem avgustu.

Afera o podkupovanju novinarjev je večeraj prišla na dan, ko je progresivni časnik »Libération« objavil na prvi strani fotografski posnetek cirkularnega pisma in čeke družbe »za kritje teh stroškov«. »Libération« je hkrati pozval tudi druge francoske dnevnikarje, naj poštno objavijo, koliko denarja so dobili od delničarjev sueške družbe. Večina pariških časnikov je davi dejansko objavila na notranjih straneh in z drobnimi črkami natisnjene male vesti o tej zadevi. Listi pravijo, da niso hoteli sprejeti ponujenega denarja, ker to v njihovih redakcijah »ni v navadi«.

Direkcija bivše družbe pa je objavila, da gre za »finančno napako«. Glasilo KP »Humanité« pa v

današnji številki pripominja, da je bila »napaka pravzaprav v tem, da je prišel seznan ljudji, ki naj bi jih podkupili, tudi v nek progresivni časnik, ki je takoj javno in pošteno reagiral«.

Z VSEH STRANI SVETA

SIRIJA PROTILETALSKE VAJE

Damask, 31. avg. (AP) Sinoči so bile v Damasku uspele protiletalske vaje, ki so dobro uspeli. Vse mesto je bilo dobro uro popolnoma zatemnjeno, vsem ko so bombniki na videz »bombardirali« protiletalske baterije. To so bile druge take vaje, ki jih je organiziral urad za civilno obrambo, odkar je nastal spor zaradi sueškega prekopa.

JORDANIJA OBISK IZ LIBANONA

Aman, 31. avgusta. (AP) Libanonski predsednik Kamil Samun je prispel v Jordan na uradni obisk, ki bo trajal tri dni. Na amanskem letališču ga je sprejel jordanjski kralj Hussein. Samun bo obiskal Jeruzalem in več krajev v notranjosti dežele.

IZRAEL INCIDENT PRI NIZANI

Tel Aviv, 31. avg. (AFP). Dva člana neke izraelske patrulje sta bila ubita,

štirje pa so bili ranjeni ob eksploziji mine na cesti na področju Nizane v hipu, ko je vojaško vozilo prišlo na mesto, kjer so bile mine podtaknjene. Operativci OZN so bili obveščeni o tem incidentu. Nizana leži na jugovzhodni meji Izraela.

SVEDSKA TOŽBA V ZVEZI Z NESREČO LADJE »ANDREA DORIA«

New York, 31. avg. (AFP). Družba »Swedish American« je tožila italijansko družbo »Italia« ter zahtevala dva milijona dolarjev odškodnine zaradi trčenja ladji »Andrea Doria« in »Stockholm«. Svedska družba zahteva nadalje, naj italijansko družbo razglase za odgovorno za vso odškodnino, ki bi jo utegnili zahtevati prizadeti ljudje kot zaradi poškodb in drugih izgub ob nesreči. Svedska družba meni, da znašajo stroški za popravilo »Stockhoma«, milijon dolarjev, drugi milijon pa izguba na dohodkih ob času, ko so morali ladjo popravljati.

VZHODNA NEMCIJA OBISK

Berlin, 31. avg. (AP). V Vzhodni Berlin je prispela delegacija egiptovskih novinarjev, ki se bodo nekaj tednov mudili v DR Nemčiji. Prišli so na povabilo vzhodnonemškega združenja novinarjev.

ZSSR POGAJANJA S CEJLONOM

Moskva, 31. avg. (TASS). Delegacija cejlonске vlade je danes prispela v Moskvo, kjer se bo pogajala o ureditvi diplomatskih stikov ter poglabljanju sodelovanja in kulturnega sodelovanja med SZ in Cejlonom. Delegacija cejlonске vlade si bo ogledala zanimivosti Kremlja, vsezvezno kmetijsko razstavo ter jedrsko električno centralo v bližini Moskve.

ZDA KAKŠNO JE VREME V VIŠINI 200 KILOMETROV

Washington, 31. avg. (AFP). Ameriška vojska je objavila, da njeni oddelki v Severni Kanadi urejajo progo za izstreljevanje raket. S pomočjo raket nameravajo proučevati atmosferske razmere v višini nad 200 km. Ta proučevanja sodijo v okvir raziskavanj, ki jih bodo izvedli ob mednarodnem geofizičnem letu.

Nova proga leži v Hudsonovem zalivu in iz nje bodo izstrelili oktobra in novembra osem raket.

DIJAKI POD POLICIJSKO ZAŠČITO

Clinton, 31. avg. (Reuter). Močni oddelki policije so zastražili domove v višjo srednjo šolo v Clintonu (ZDA), kjer je 12 črnecv začelo hoditi v to šolo. Kakih 290 belcev se je zbralo pred šolo, da bi napadli črne študente.

ARGENTINA ARETACIJA PERONISTOV

Buenos Aires, 31. avg. (AP). V Argentini so aretirali več sto peronistov. Aretirani so bili zaradi tega, ker so agitirali za stavke in neredne obletnici zadržanja velikega shoda, ki ga je sklical Peron tik pred svojim padcem.

ANGLIJA DRUGA EGIPTOVSKA TORPEDOVKA

London, 31. avg. (AFP). Egiptovska torpedovka »El Fateh«, ki je bila kupljena v Veliki Britaniji, je sinoči odplula iz Southamptona proti Aleksandriji. Kot prva torpedovka »El Fateh«, ki je zapustila Portsmouth minul teden, je tudi »El Fateh« odplula brez streliva.

SUDAN PRIPRAVLJANJE NOVE USTAVE

Kartum, 3. avg. (AFP). Odbor ministrov, ki naj bi pripravil sudansko ustavo, je pozval na sestanek dne 22. septembra predstavnike vseh strank in organizacij v deželi, da bi obravnavali njena osnovna načela. Poslanska zbornica, ki naj bi bila izvoljena prihodnje leto, bo sprejela novo ustavo.

Konec jutri.

CUDNA POMORSKA DRAMA IZ DRUGE SVETOVNE VOJNE

Mornarji zažganega »Velebita« ujetniki nemških morskikh roparjev

To resnično povest mi je pripovedoval mornar z naše tovarne ladje »Solin«, strojnik Oskar Magazinič. O tu opisanih dogodkih je napisal obširen rokopis, skrbno je zbiral gradivo in dokumente, fotografije, zemljevide in imena vseh junakov ene izmed pomorskih dram v drugi svetovni vojni.

Velika tovarna ladja »Velebit«, na kateri je vohrala jugoslovanska zastava, je v monsunski noči mirno plula po Indijskem oceanu. Plula je iz Colomaba na Cejlonu proti Malmelnu v Burmi. Bila je temna noč 26. junija 1941, temna in nemirna kakor vse na svetu tiste dni. Povsod je divjala vojna.

Dežurni oficir na krovu Božidar Mifka se je sprehal po kapitanskem mostičku. Mornarji, ki niso bili v službi, so spali. Bilo je kakih 30 Jugoslovancev in Indijcev. Ladijski kronometer je kazal, da je ura približno dve po polnoči. Ladja, ki je bila približno na položaju 10° 35' severne zemljepisne širine in 87° 40' vzhodne dolžine.

Tedaj je dežurni oficir zasli-

šal kakih dvesto metrov od »Velebita« razen pljuskanja valov, ki so butali ob ladijske boke, še neko čudno šumenje in brnenje. Bilo je brnenje strojev neke ladje, ki se je bližala v nočni temi. »Kakšna zavezniška ladja«, je pomislil in se pripravil, da bi s signali navezal stike z njo. Tedaj pa je zagrmel prvi topovski strel.

Na goreči ladji

Neoboroženo tovarno ladjo so zasule granate, ki so eksplozirale na njej. Ze v prvem napadu je padel neki indijski in šest jugoslovanskih mornarjev s strojniki kom Petrom Kmeževićem vred. Med pokanjem granat je izginil star, izkušen mornar, poveljnik ladje Ive Stuka. Temna noč je nadaloma postala svetla. Ladja »Velebit« je bila vsa v plamenih. Tedaj so mornarji pohiteli k rešilnemu čolnu in ga začeli spuščati na morje. Z ladje, ki se je bila ustavila nekje v temi, je zagrmela še ena salva. In še nekaj sekund potem tudi ni bilo več

rešilnega čolna, ne mornarjev, ki so bili že v njem. Vsa v plamenih in iskrah je zadeta tovarna ladja nadaljevala vožnjo brez kontrole. Naposed so spustili v morje še drugi, nerazbiti čoln. Vanj so sedli štirje jugoslovanski in dva indijska mornarja. Kmalu pa so jih napadali naši in ujeli, potem pa zaprlj v spodnje prostore svoje dobro oborožene gusarske ladje »Kormoran«.

Istega dne je »Kormoran« napadel tudi avstralsko tovarno ladjo »Maribo« in jo potopil. Gusarska ladja je dobila nove prebivalce. Nekaj dni pozneje je ta ladja brez zastave, s topovi in dvema lahkim letalom namesto tovara potopila še grško ladjo »Stamatios Emberikos«. V njenem trebuhu je postalo pretresno. Tu je bilo nastalo pravo mravljišče ljudi raznih narodnosti. S tem čudnim tovorom je ladja plula po morju in iskala nov plen. Na njej je bilo že kakih 90 ujetnikov.

Ladijski radiotelegrafist s potopljene grške ladje, Jugoslovian Milan Medvešek, je pregovoril več grških mornarjev, da bi izkoristili temno noč in pobegnili. Posrečilo se jim je, da so neopaženo spustili na morje rešilni čoln in izginili v noč. Toda veslali so samo do prihodnjega jutra. Navsezgodaj se je s »Kormorana« dvignilo letalo. Posadka je begunec kaj kmalu izsledila in prisilila, da so se vrnili na ladjo.

Prekrcavanje sredi oceana

Štiri mesece je križaril gusarski »Kormoran« po Indijskem oceanu in drugih morjih, ne da bi našel le eno novo žrtev. Tedaj so nekega dne vse ujetnike prepeljali na drugo nemško tovarno ladjo »Juckenbach«, ki se je mudila v tropičnem pasu, severovzhodno od avstralske obale. Na odprtem morju sta stali ladja poleg ladje in so pretovarjali ujetnike, nafto in živila. Potem je »Juckenbach« odplul proti vzhodu, proti čilski obali, in se po 32 dneh, konec novembra zadržal nekje blizu nje. Tam je srečal nemško tovarno ladjo »Spreewald«. Spet so pretovarili ujetnike in je nova ladja odplula naprej.

Dan 31. januarja je bil mrzel. »Spreewald« je rezal valove Atlantika proti Ameriki. Nenaodoma pa je nastala zamolka eksplozija. Ladja se je stresla, se

RUDNIK ZABUKOVCA POTREBUJE POMOČI

Kolektiv ne more premagati težav — Strokovnjaki bodo odšli — Proizvodnost večja, plače manjše

Ves napor kolektiva ne more premagati težav — Strokovnjaki bodo odšli — Proizvodnost večja, plače manjše.

Rudnik rjavega premoga Zabukovca je eden izmed srednjih rudnikov v Sloveniji. Nedaleč od njega je manjši rudnik Libože, ki je zdaj pod enotno upravo z zabukovskim. Med seboj sta povezana z žičnico, po kateri hitijo vagončki, polni libožskega premoga, v zabukovsko sušilnico. Libožski premog je namreč zelo moker in je šel takšen težko v denar, dokler niso pred nekaj leti postavili te žičnice.

Oba rudnika zaposlujeta okoli 990 ljudi. To je kar precejšnje število in zato ni brez pomena, kaj se v takem kolektivu dogaja.

Rudnik Zabukovca leze iz leta v leto v večje finančne težave. Zgodilo se je pred kratkim, da so rudarji v delavskem svetu sklenili ukiniti premiarne tehničnemu kadru, ker podjetje ni imelo dovolj sredstev, da bi lahko

del ustvarjenega dobička razdeljevalo med svoje uslužbence, marveč gre denar za druge, nujnejše potrebe, od katerih je odvisen obstoj rudnika. Seveda bi v primeru, če bi se to res zgodilo, rudnik kaj kmalu ostal brez strokovnjakov.

Razen omenjenega delavci v tem rudniku ne uživajo drugih ugodnosti, ki jih uživajo njihovi tovariši v drugih rudnikih. Tako je rudnik Zabukovca edini rudnik, pri katerem morajo delavci in uslužbenci plačevati deputatni premog, se pravi tistega, ki ga dobijo za lastno porabo.

Kaj je vzrok vsemu temu?

Tu je cela vrsta vzrokov gospodarskega značaja, s katerimi se že dalj časa ukvarjajo višji rudarski in upravni organi.

Predvsem je v tem rudniku izredno otežkočen proizvodni proces. Veliki pritiski v jamah, lega premogovnih slojev, stalna nevarnost požara in podobno so stvari, ki odločilno vplivajo na produkcijo in na lastno ceno.

Razen tega so se v poslednjih letih močno povečali materialni stroški pri odkopu, tako jamski les, krajniki, eksplozivi, električna energija itd. (Računajo, da so se ti stroški povečali v lanskem letu za 36 odstotkov v primeru z letom 1952.) Zaradi vsega tega — kakor tudi zaradi zvišanja amortizacije (za 80 odstotkov), se je polna lastna cena premogu dvignila za 74 odstotkov v primeru z letom 1952. V istem razdobju pa kažejo stroški plač v strukturi polne lastne cene nazadovanje za 17,3 odstotka.

Nadaljnje naraščanje materialnih in ostalih stroškov bi privedlo do tega, da bi bila polna lastna cena enaka prodajni ceni, prejemki delavcev pa bi od leta v leto padali. Podjetje bi zabredlo v nemogoč položaj — v katerem je pravzaprav že zdaj, če ga primerjamo z drugimi rudarskimi podjetji, kakor kaže naslednja primerjava:

Bruto dobiček na nezaposlenega znaša v rudniku Zabukovca 71.100 dinarjev pri 990 zaposlenih, medtem ko znaša v rudniku Laško 171.500 dinarjev pri 770 zaposlenih ali v rudniku Pečovnik pri Celju 168.000 dinarjev pri 260 zaposlenih.

Vzporedno z naraščanjem materialnih stroškov in drugih davitev — ob vedno slabših izkopnih pogojih in jami — je padel čisti dobiček na tono premoga: 1952. leta je znašal 1794 dinarjev, lani pa samo 339 dinarjev.

Kolektiv rudnika se je z vsemi silami spoprijel s težavami. Storitnost je od leta 1952 stalno rastla in je lani dosegla za 11 odstotkov višjo raven kot pred tremi leti. Deloma so delavci to dosegli tudi zaradi nedeljske proizvodnje, ki so jo uvedli v zadnjem letu.

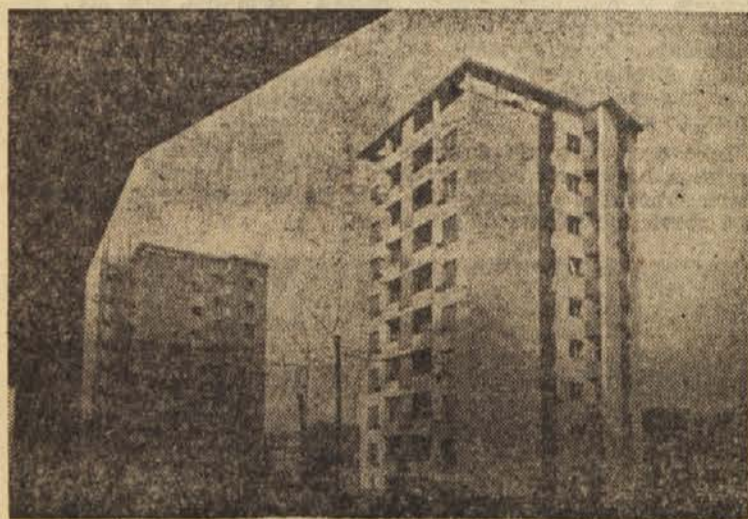
Strokovnjaki predvidevajo, da se bodo jamske prilike še nadalje slabšale. Ugotovili so namreč, da bodo premogovne zaloge na sedanjem delovišču zadoščale le

še za nadaljnjih 17 let. Zato priporočajo, naj bi čimprej začeli z raziskovanji v zahodni, kamniški smeri in proti Grižam. Tam bi se utegnili biti izdatnejša ležišča premoga, čeprav izkop po vsej verjetnosti tudi ne bo lažji kot na dosedanjem mestu.

Sama preorientacija rudnika, kakor tudi popravila in izboljšave, ki jih rudnik nujno zahteva (napeljava daljnovoda Košnica—Libože—Zabukovca, nova mehanična delavnica pri libožskem jašku, nabava modernih zaščitnih sredstev itd.) pa bodo v najbližnji prihodnosti terjala novih sredstev, ki jih rudnik ne bo zmogel.

Edina rešitev, ki bi omogočila redno obratovanje rudnika Zabukovca v prihodnjih letih, bi bila oprostitev nekaterih obveznosti tega rudnika, ki jih ima sedaj enake kot vsi ostali rudniki, čeprav so pogoji dela v njem neprimerno težavnejši. dh.

Zadnjiokrat stopajo po nasipu, ki so ga skrbno oblikovali s svojimi rokami

Stolpne hiše v Mariboru

Naj gradimo stolpne hiše?

V naslednjem podajam nekaj misli in pripomb k problemu, ki ga je v »Ljudski pravici« z dne 11. avg. načel inž. Marjan Prezelj, ker ga smatra z ozirom na dejstvo, da se pri nas in drugod vedno bolj uveljavlja gradnja stolpnic, za izredno aktualnega. Gre za to, da se ugotovi, če nudi v naših razmerah ta način stanovanjske izgradnje tolike prednosti, da ga je mogoče zagovarjati in priporočati kljub nekaterim nedostatom, ki so z njim v zvezi.

Prednost gradnje stanovanj v stolpnicah je predvsem v tem, da je mogoče doseči željeno maksimalno gostoto naseljenosti, da pa so vsi glavni stanovanjski prostori direktno razsvetljeni in ozračeni, da žive stanovalci sredi zelenja in odmaknjeni od prometa in prahu, da je med objekti mogoče idealno urediti otroška igrišča in rekreacijska zelenila in končno, da je lahko v medprostoru graditi lične in cenene paviljone za servisne obrate in trgovine. Pri stolpnicah ni dvoriščnih fasad in temnih stanovanj kot pri blokkih v strnjem sistemu, pa tudi napram velikim in dolgim samostojnim blokom imajo prednost, da pri svoji skoraj kvadratični osnovni plošči omogočajo znatno boljše tlorisno dispozicijo dobro osvetljenih in zračnih stanovanj. Pri isti gostoti naseljenosti je gotovo mogoče prav v stolpnicah zgraditi absolutno higiensko, udobna in pri tem cenena stanovanja.

Kar se investicijskih stroškov tiče, se je pokazalo, da je ta način gradnje tudi ekonomičen in cenejši kot gradnja enako opremljenih stanovanj v drugem sistemu. Na ceno vpliva predvsem dejstvo, da je mogoče osemnadstropne stolpnice izvesti z razmeroma tankimi zidovi kot čisto opečno zgradbo, da so vsled kvadratičnega tlorisa izmere zunanjih zidov in fasad nizke, da je mogoče stropne izvesti kot križno armirane plošče z malo konstruktivno višino stropnih konstrukcij, da je pri spretnem projektiranju izvedba glavnih inštalacijskih vodov enostavna in dr.

Ekonomičnost stolpne gradnje je mogoče povečati s tem, da se med dve stolpnici projektira še zvezni trakt, ki je priključen na stopnišča stolpnic in ki ima pred stanovanji odprte hodnike.

Seveda pa ima stolpni način gradnje tudi svoje senčne strani, zaradi katerih ga mnogi strokovnjaki odklanjajo. Pri tem se ne maram vtikati v vprašanja arhitektonskega izoblikovanja, čeprav je tudi to vprašanje za urbanista velike važnosti, ker silhueta linije ali skupine stolpnic

izstopa dominantno, tako, da je lociranje stolpnic prav deliktna naloga. Predvsem poudarjam, da tako visoke stavbe nikakor niso prijetne za družine z malimi otroki, ki jih je treba spremljati pri odhodu in pri povratku, zlasti ker tudi z igrišča radi silijo domov, tako da jih pri kuhi zaposlena mati zato čisto rajši prihrdi doma. Tako si otroci radi izberejo stopnišče za svoje igrišče in to dejstvo je bilo na primer vzrok, da so nekatera predmestja Monakova odklonila gradnjo stolpnic v bojazni, da ne bi dobile lica najemniških kasa. K stolpnicam slišijo zato otroška igrišča s stalnim nadzorstvom. V naših razmerah pa je vsekakor pred gradnjo stolpnic dobro preudariti, če bodo imele na razpolago vedno dovolj električnega toka. Za stranke v

stolpnicah, ki so opremljene z dvigali, kjer se kuha na električnih štedilnikih, za dobavo vode pa normalno uporabljajo hidrofori, pomenja vsak izpad električnega toka hude motnje v vsakdanjem življenju tako pri kuhi, prometu in kurjavi. Končno ni stolpnic kot opečnih zgradb pripravljati na potresnem ozemlju, kjer so se pokazale železobetonske in druge skeletne zgradbe mnogo odpornejše.

Iz gornjega zaključujem, da stolpnice ne gre graditi povsod, ampak je to odločitev dobro preudariti, kjer pa so za njih gradnjo podani vsi tehnični in urbanistični pogoji, gotovo predstavljajo izbrano sistem za gradnjo udobnih in vendar ne dragih stanovanj sredi zelenih ploskev.

Inž. Slajmer Vlado

Uresničujemo stoletni sen

Mladinske delovne brigade so se poslovile od brkinske ceste

Na brkinski cesti so zaključili letošnje akcije mladih graditeljev. V spomin na velike delovne uspehe, so v četrtek dopoldne na najtežjem odseku ceste odkrili spominsko ploščo. Popoldne pa so se brigade druge izmene zbrale na zaključnem zborovanju, ki so se ga med drugim udeležili predsednik Okrajnega ljudskega odbora Koper Albin Duje, sekretar Okrajnega komiteja ZKS Gorica Tine Remskar, sekretar Centralnega komiteja LMS Tone Kropušek, predstavniki občinskih in okrajnih družbenih organizacij in zastopniki vojske. Na zborovanju so proglasili za tretjič udarne VI. LMDB »Janko Premrl-Vojko«, I. ptujsko »Bratje Rešič in I. primorsko »Darko Marušič«.

Na brkinski zemlji je še živa partizanska pesem. Živi v vsaki pedi zemlje, ki se je ponosno

Mladi graditelji so se poslovili, na brkinski zemlji pa so zapustili dragocen spomin

upirala zavojevalcu, živi v jeklenih srcih Brkincev, ki so stoletno sovraštvo prelili v pesem odpora. Letošnja poletja se je ji pridružila pesem mladih graditeljev. Od premskega gradu pa tja do

Celju, Preloži in Pregariju so odmevale graditeljeve besede o srečni novi domovini. Brkinci so sprejeli mlade graditelje, kot so prisrčno pozdravljali v svoji sredini partizanske borbe. Na zgoranih obratih so se začrtale poteze hvalnosti tistim, ki so prišli uresničevati njih stoletni sen. Na tršati zemlji, po obronkih brkinskih gričev, med jablanami in slivami so zavneli krampi in lopate. Pesnica-brigadirka je sedla na grajski zid in zapisala:

Mi bomo cesto zgradili, preko brkinske zemlje, nanjo čvrsto pripojili cesto iz srca v sroce.

Brigadirke besede so postale resnica. Dva in pol kilometra dolga trasa, mnogi useki in nasipi so spremenili podobo tega primorskega kraja. Pet sto mladih graditeljev ptujske, mariborske, celjske, istrske, goriske in dveh ljubljanskih brigad je jurisalo na neubogljivo lapornato zemljo. Izkopali, prevozili in zgradili so v petih šestdesetih dneh nad 30 tisoč kubičnih metrov zemlje. Brkincom so pred dnevi izročili prvi del ceste, na večjem delu pa so opravili skoraj vsa zemeljska dela. Uresničile so se brigadirke besede. Na gradbišču sredi brkinske planote so se kovala nova prijateljstva, ustvarjali iskreni odnosi med mladimi ljudmi.

Na mariborskem trgu je vsega dovolj

Mariborski trg je te dni bogato založen. Prejšnji teden je bilo na izbiro toliko povrtnine in sadja, da kljub živahnemu povpraševanju niso mogli vsega prodati. Vrvež se je zadnje dneve v mesecu nekoliko polegel, vendar je še vsega dovolj. Primanjkuje le jaje, ki so glede na letni čas tudi odločno predraga. Po kakovosti, zmernih cenah in čistosti blaga se odlikujejo privatni prodajalci. Vsakdo z veseljem pogleda in tudi kupi očiščeno in oprano povrtnino ali sadje, posebno še, če se razgleda po stojnicah Orača. Povrtnine in Mestnega vrtnarstva. Tisti, ki bi morali zastopati zadržni sektor, odnosno socialistično trgovino, so na višku sezone zopet odpovedali.

V prodajalnah Povrtnine blago ni izbrano. Na tehnicah se pred nakupovalci kopičijo nezreli paradizniki z gnili, poleg lepih hrušk so obtolčene, ali pa trde kot rog in podobno. Skratka, zaboje praznijo od kraja in po vrsti. Kdo bi vendar blago prebiral!

Ko so čebulo kmetje prodajali od 35 do 40 dinarjev, je Povrtnina vztrajala pri petdesetih dinarjih in to za slabšo kvaliteto. Naj je že kakorkoli, kljub vsemu so ustvarili zadnje mesece nekaj dobička, s katerim nameravajo poceniti papriko in paradiznike za vlaganje. Na trgu se je že pojavila njihova papri-

ka po 26 dinarjev kg. Toda kaj, ko so pa pozabili hkrati poceniti papriko tudi v poslovalnicah.

Se manj kot Povrtnina je za preskrbo Maribora s kmetijskimi pridelki storil Orač. Zadržno trgovanje je tako zapleteno v koristnostne račune, da se to preveč kaže v cenah.

Tudi Mestno vrtnarstvo ni zaslovelo po zmernih cenah. Največ priznanja gre še nekaterim kmetijskim gospodarstvom, med drugimi Radvanju, Kamnici in Malečniku.

Cene glavnih pridelkov na trgu se gibljejo te dni takoli: čebula 40 do 50, strožji fižol 15 do 30, korenje 35 do 40, krompir 11 do 13, kumare 10, paprike 40 do 55 (Povrtnina 26, le dva dni), paradizniki 40 do 50, salata 10 do 20, zelje 11 do 15.

Sadje: breskve 60 do 80, grozdje 100, bruske 30 do 40, jabolka 20 do 30, slive vseh vrst od 10 do 30 dinarjev. Mlečni izdelki: mleko 35, skuta 100 do 120, domače maslo 500. Perutnina: kokoši 230 do 260, piščanci 300 do 350, jajca 15 do 17 dinarjev.

V prihodnjih dneh pričakujejo pocenitev živil za zinnico in delno tudi sadja in povrtnini.

Ljudsko revijo Prešernove družbe **OBZORNIK**

dobite v vseh knjigarnah, kioskih, trafikah

Pred dnevi so se poslednjič zbrali na najtežjem delu trase. Se poslednjič so v zanosnem koraku stopali preko zemlje, ki so jo z lastnimi rokami preoblikovali. Ustavili so se prav tam, kje so včasih zaskrbljeno zašepetali: »Ali bomo pravočasno izpolnili obvezo?« Postrojili so se ob največjem nasipu. Spregovoril je njihov dobri prijatelj in svetovalec delovodja Guštin. Njegove besede so bile besede občudovanja in priznanja. Namestnik komandanta Slavko se je zahvalil brigadirjem in jih pozval na ponovno snidenje. »Vesel sem, da vam lahko čestitam k delovni zmagi na brkinski cesti. Naj bo brkinska cesta spomenik mladim graditeljem, ob katerem se bodo drugo leto spet srečali.« je ob zaključku dejal sekretar CK LMS Tone Kropušek.

Zatem pa je po trasi brkinske ceste zazvenela: »Kličite nas Primorska naša«. Vojkovi so odgovarjali Primorcem: »Mi smo mladi bataljoni«. Njih pesem se je dopolnila z besedo Ptujčanov: »Lepo je v naši domovini biti mlade«. Brigade so se skrile za prvim ovinkom, na useku je bilo spet mirno in puščilo. Le spominska plošča in preorana zemlja sta spominjali na mladost, ki je tod prekipela dan za dnem.

Brigade so se vračale v Prem, preko nasipov in skozi useke. Delovodja Guštin je vzlic svojim letom ujel ritem brigadnega koraka in ves čas pripovedoval: »V ta nasip smo vgradili 1260 m³ zemlje. Na celotni trasi smo izkopali nad 600 velikih panjev. Ta nasip je požrl 1500 m³ Skoraj povsod je bila trda lapornata zemlja najtežje kategorije.«

Popoldne so se na grajskem dvorišču zbrali brigadirji na zadnji brigadni zbor. Med nje so prišli mladinski in partijski voditelji, da se zahvalijo za požrtvovalno in nesebično pomoč. Najboljši so prejeli še posebna priznanja. Komadanti so jim pripeli na prsa udarniške značke. Predstavniki vojske in prebivalci občine Ilirska Bistrica so jim prinesli darila. Po zaključni svečanosti so še zadnjič zapeli v slovo prebivalcem Prema. Segli so v roke skrbnemu Bolcanovemu Ludviku, dobri Milji, ki je skrbela zanje kot mati, in ostalim premskim prijateljem.

Prem se je zvil v mrak. Na grajskem dvorišču smo ostali z ljudmi, ki so spremljali bitko mladih graditeljev. Pripovedovali so nam o njih. Vodja gradbišča je dejal: »Nikdar ne bi opravili tega dela, če bi bilo toliko delavcev kot brigadirjev. Samo primer: brigadir Jože Mikša iz ptujske brigade je v sedmih urah na dolžini 30 m prepeljal 731 samokolne. Ob tem je opravil 43 km dolgo pot in prepeljal 39 m³ zemlje. S tako marljivim delom in s po tisoč brigadirji v treh izmenah bi prihodnje leto dokončali gradnjo ceste do Preloži v dolžini 8 km.«

Prebivalce Prema je dodal: »V začetku smo mislili, češ kaj bodo napravili ti otroci. Prav kmalu smo bili prijetno presenečeni. Premci smo jih vzljubili. Gradnjo nam cesto, ki nam je bila obljubljena že pred šestdesetimi leti. Po stari cesti smo komaj zvozili srednje težak tovor z dvema paroma konj, zdaj pa sam konj z lahkoto vleče.«

Najteže je bilo ob slovesu delovodji Guštinu: »Teško mi je. Napišite, da so bili zares pridni moji otroci.« Pri tem je izlekel iz žepa šop pisem — z morja in z vrh Triglava, iz Celja in Maribora. Od povsod pozdravi mladih prijateljev. I. Gruden

Število obratnih nezgod ne pada

V prvi polovici leta je bilo 4125 obratnih nezgod

Ljubljana, 1. sept. Osrednja točka dnevnega reda včerajšnje seje Okrajnega sveta za delo, ki mu predseduje Ciril Fani, je bilo poročilo okrajnega inšpektorata za delo.

Iz polletnega poročila je razvidno, da imamo po naših podatkih še precej higiensko-tehničnih in varnostnih pomanjkljivosti. Po podatkih zdravstvene službe je bilo v prvi polovici letošnjega leta 4125 nezgod pri delu, zaradi česar je bilo izglubljenih 80.901 delovni dan, kar znaša preračunano vrednost 124.011.140 dinarjev. S primerjavo obratnih nezgod s prejšnjimi leti je opaziti, da število nezgod ne pada. Število nezgod pa je v večjih industrijskih podjetjih, kjer je nadzar s strani inšpekcije dela boljši, dokaj nižje. Zanimivo je, da iz dneva v dan raste število nezgod, ki se pripetijo na poti z dela in na delo. Okrajna inšpekcija za delo meni, da na ta pojav vpliva uredba, s katero je poškodovancu pri delu in pri nezgodi na poti na delo zagotovljena stodoletna hranarina, medtem ko je za normalni bolniški stalež zagotovljenih le 80 % oziroma 90 % plače. Nezgode izven obrata nihče ne more dokazovati oziroma izpodbijati in zato obstaja sum, da se za temi nezgodami skrivajo popolnoma drugi vzroki in mesta nezgod. Najmočnejši faktor, ki povzroča česte nezgode je slaba organizacija dela. Tudi člani sveta so bili mnenja, da strokovni kadri, ki so v stalnem stiku z delavci ne opozarjajo vedno na najnevarnejša delovna mesta in da sploh posvečajo premalo pozornosti varnosti pri delu.

Zaradi štednje s finančnimi sredstvi, predvsem z devizami, so naša podjetja izdelala že lepo število raznovrstnih strojev in strojnih naprav. Ker pa izdelujejo te stroje strokovnjaki, ki ne poznajo dobro varnostnih predpisov in tudi nimajo izkušenj, stroji doma niso zavarovani. V gradbenih podjetjih preveč štedijo z lesom, vse seveda na račun varnosti. Štednja je sicer na mestu, vendar z ozirom na varnost ne doprinaša nikakršnih koristi, ker znašajo izdatki, ki jih morajo plačevati podjetja za nezgode mnogokrat več kot izdatki za pravilno zaščito. Ker gradbenega lesa na gradbiščih vedno primanjkuje, ga delavci odnašajo na druga delovna mesta, kar vsekakor vpliva na varnost zaposlenih toliko bolj, ker odnašajo tiste deske, ki so namenjene za varnost zaposlenih pri delu.

Nezgodam in obojenjem bomo prišli vsaj delno na kraj šele takrat, ko bodo naša zaščitna sredstva zares praktična in prikladna, tako da jih bodo delavci radi uporabljali. Prav tako pa bo treba storiti vse, da delavci ne bodo smenali originalnih zaščitnih naprav pri strojih.

Glede nezakonitih odpovedi so člani sveta ugotavljali, da vodstva gospodarskih organizacij še kršijo uredbo o nastanku in prenehanju delovnih razmerij, ker ne odpovedujejo pravočasno ali pa odmerjajo nezakonit odpovedni rok. Razen tega se še vedno dogajajo primeri, da gospodarske organizacije opuščajo v odpovedih navedbo pravnega pouka. V manjših gospodarskih organizacijah se pri odpovedih delovnega

razmerja odkrivajo predvsem osebna maščevanja. Zato upravnik običajno zelo hitro odpovedo delovno razmerje, pri čemer prezrejo zakonite obveznosti, ki urejajo delovne odnose. Splošen pojav pa je, da upravni odbori in delavski sveti po večini potrjujejo odpovedi direktorjev, zaradi česar delavci opuščajo pritožbe na organe družbenega upravljanja.

Člani sveta so poročilo sprejeli in s tem v zvezi dali Inšpekciji dela nove naloge, gospodarskim organizacijam pa priporočila.

V Mostah premalo trgovin

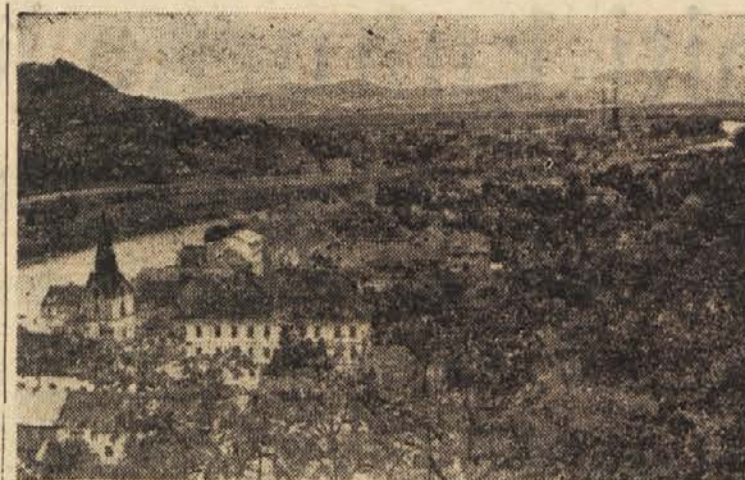
Nujno bi potrebovali več prodajalnih sadja in zelenjave, pekarn ter mlekarn — Tekstilnega blaga, obutve in kuriva v Mostah ni mogoče kupiti

Nagli gospodarski razvoj in večja proizvodnja blaga za široko potrošnjo nujno terjata tudi vse večji razmah trgovine ter vzporedno z njim seveda večje število trgovskih poslovalnic. Sedanja trgovska mreža v Ljubljani pa je glede na velik porast prebivalstva v povojnih letih še zlasti premajhna.

V Ljubljani je bilo leta 1933, ko je imelo mesto komaj nekaj nad 87 tisoč prebivalcev, kar 1720 trgovskih poslovalnic. Deset let kasneje je živele v Ljubljani že več kot 117 tisoč ljudi, število poslovalnic pa je padlo na 770. Tudi v naslednjih letih se trgovina in porast prebivalstva nista kdo ve kako menila drug za drugega. Do preteklega leta se je stanje še poslabšalo, saj je dosseglo število prebivalstva že skoraj 146 tisoč, prodajalnih pa je ostalo komaj 733.

Ko gledamo to primerjavo, pa ne smemo pozabiti, da je bilo pred vojno v Ljubljani vse polno majhnih trgovin, ki so v spremenjenih povojnih razmerah izgubile pogoje za nadaljnji obstoj.

Zaradi pomanjkanja trgovskih poslovalnic so med vsemi občini na področju mesta Ljubljane menda v najbolj težavnem položaju Moste. V primeri z drugimi ljubljanskimi občinami (razen seveda občine Center) imajo Moste najmanj kmečkega prebivalstva (približno 4 odstotke) in je zato velika večina tamkajšnjih potrošnikov odvisna le od malo prodajne trgovske mreže. Vsa občina, ki šteje 15.079 prebivalcev, razpolaga s komaj šestindesetimi prodajalnimi, med katerimi so le dve mlekarni, tri po-

Krško

lovalnice s sadjem in zelenjavo ter pet pekarn. Prav te tri stroke predstavljajo s svojimi maloštevilnimi prodajalnimi najtežji problem, saj ne morejo zadovoljiti potrošnikov pri nakupu najosnovnejših prehrabnih proizvodov.

Pomanjkanje poslovalnic s tem blagom občutijo Moščani tako močno, da jim pomeni ureditev tega vprašanja menda celo več ko vabljava želja, da bi dobili v svoji občini kdaj tudi prodajalne tekstilnega blaga, obutve in kuriva. Moščani in še bolj oddaljeni prebivalci Hraščja, Smartna, Bizovika ter Hrušice se morajo namreč hoditi obuvat in oblačit ter nakupovat kurjavo — v več kilometrov oddaljeno središče Ljubljane!

Trenutno prav nič ne kaže, da bi si v Mostah mogli pomagati iz stiske z odpiranjem novih trgovskih poslovalnic. Ker ni na razpolago dovolj primernih prostorov za nove lokale, bodo skušali

naйти drugačno rešitev. Pri tem mislijo predvsem na razširitev in obnovitev večine sedanjih lokalov ter na njihovo sodobno ureditev. Tako bi povečali zmogljivost posameznih poslovalnic, omogočili hitro in kulturno postrežbo ter v znatni meri odstranili potrebo po novih lokalih.

Ko bodo začeli obnovitvena dela, nameravajo posvetiti posebno pozornost prodajalnemu sadju in zelenjave. Sedanji lokalni te stroke so majhni in zanikni, tako da blaga ni mogoče niti razstaviti niti razporediti. Potrebni so večji in svetlejši lokalni, ki bi vse to omogočili, bili pa bi tudi bolj zdravi in higiensko bolj urejeni.

Kakor predvideva družbeni plan občine Moste, bodo porabili za izboljšanje trgovske mreže in za sodobnejšo opremo trgovskih lokalov vsa denarna sredstva, ki jih bo trgovina letos prispevala v občinski investicijski sklad.

M. J.

NA VINSKI RAZSTAVI

NOVE OSVEŽILNE PIJAČE

Razen vrste proizvajalcev in vinskih trgovcev razstavlja na letošnji vinski razstavi na Gospodarskem razstavišču tudi tovarna sadnih sokov in likerjev »Dana« iz Mirne na Dolenskem. Je sicer res, da je to skromno podjetje, znano po vsej državi po najboljšem pelinkovcu in se potemtakem ukvarja tudi z žganimi pijačami, vendar ne moremo mimo dejstva, da je 34-članski ko-

lektiv spoznal potrebo in koristi brezalkoholnih pijač.

Brezkonkurenčna kvaliteta malinovca je plod poštenih prizadevanj nuditi potrošniku raznično naraven sok. Brez kakršnihkoli komercialnih dodatkov, kot so črne maline in kupina, se jim je posrečilo narediti pijačo — sami imajo 2 ha velik malinov nasad — po kateri je na tržišču vedno več povpraševanja.

Na letošnji razstavi pa so pokazali tudi visokovitaminozni ribezjev sirup, s katerim nameravajo prihodnje leto presenetiti potrošnike. Njihovi napori za brezalkoholne pijače pa so rodili še en uspeh, in sicer osvežujočo pijačo »Export-casis«. Čeprav je v nazivu te pijače besedica eksport, bomo to pijačo pili doma. Narejena je iz malin, jabolk in ribezlja in se bo dalo iz enega litra sirupa (prodajna cena se bo sukala okrog 250 din) narediti 4 litre osvežujoče pijače. Vse te pijače so že na poskušnji na Gospodarskem razstavišču in so, čeprav ne velik, protiutež vinski razstavi.

Iva Brezovar

BRALCI NAM PIŠEJO

ŠE O POŠILJKAH ki so namenjene za vzorce

Pred dnevi je bil objavljen članek o pošiljki dežnih plaščev, ki so bili namenjeni za vzorce pri prodaji na avkciskem mestu. Opis, kako jih je poštna carina v Ljubljani popolnoma uničila in s tem onemogočila celo uporabo plaščev za modele, namesto da bi jih le označila za vzorce, me je vzpodbudil, da napišem o tem še nekaj besed.

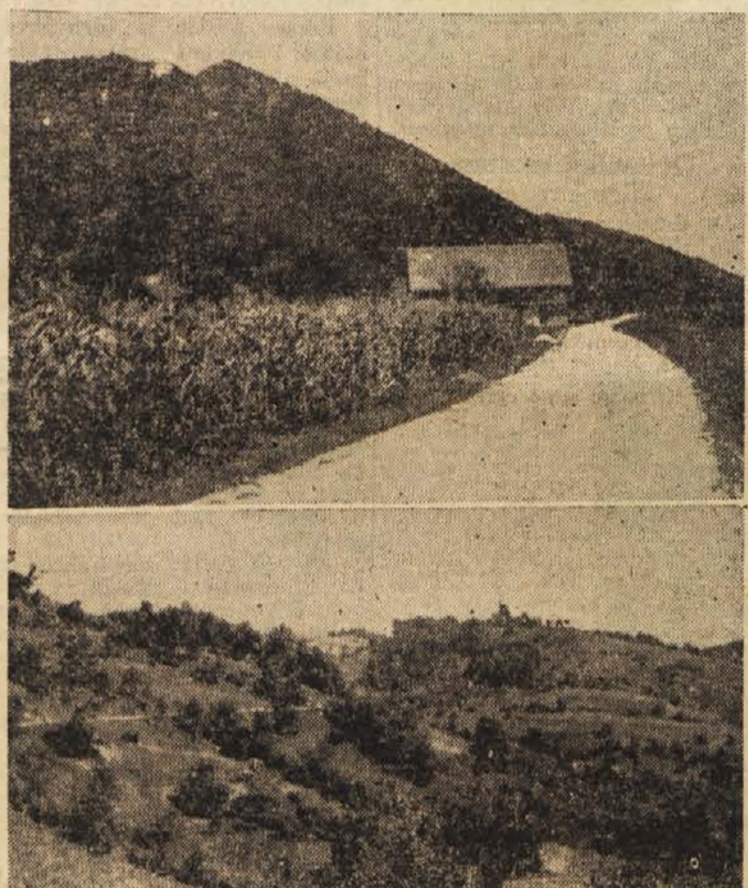
Znano mi je, da označuje poštna carina v Ljubljani na podoben način tudi komplete različnega ovoženega perila, ki jih naročijo podjetja kot vzorce. Ne uničijo jih sicer tako temeljito, kot so storili s plašči, temveč izrežejo iz kosov perila posamezne luknje, da podjetja še lahko pokážejo vzorce zainteresiranim kupcem, preden se odločijo ti za večje naročilo.

Prav v zvezi s tem bi rada dala pobudo, ki ne bo nikomur v škodo, mnogim pa bi bila koristna. Predlagam naslednje: pošiljke plaščev, perila in drugih konfekcijskih izdelkov, ki jih potrebujejo vovozna podjetja kot vzorce, naj bi na poštni carini ne uničevali, temveč morda z žigom le označili, da so to vzorci. Ko podjetja vzorcev ne bi več potrebovala, naj bi jih proti potrdilu odstopila Rdečemu križu, ki stalno daje podpore in pomoč v obliki razne obleke in perila številnim sirotam, onemoglim po domovih, revnim družinam itd. Ker so to drage stvari, je skrajno nespametno, da bi jih uničevali samo zato, ker so to vzorci, ne pa prodajno blago. Vsako podjetje pa bi poštni carini s potrdilom RK lahko dokazalo, da so vzorcev re odstopili tej organizaciji, ne pa na primer prodali, če za prodajo niso bili ocarinjani.

Kot rečeno, tak dogovor ne bi nikomur škodoval, kot sedaj nikomur ne koristijo uničene pošiljke. Nasprotno. Menim, da si pri nas še dolgo ne bomo mogli privoščiti, da bi kar koli uniče-

vali, če bi to lahko koristno uporabili, če že ne za prodajo, pa za socialno pomoč, za katero dajejo, kot nam je znano, posamezne občine v Ljubljani tudi do 30 % proračunskih sredstev. Zanimivo bi bilo zvedeti, kaj meni carina, ki zaenkrat molči?

Iva Brezovar

Ob vnožju bujno zelenega Bohorja je ravninica, kjer raste malo koruze, ostalo so pa travniki. Večji del grivičnate kozjanske pokrajine pa nudi povsem drugo sliko. — Prva slika je posneta v bližini vasi Šonovo, nedaleč od Kozjega, drugi motiv je iz okolice Prevorja

Povprečni rezultati na zveznem plavalnem prvenstvu

Split, 31. avg. Tu se je nocoj zaključilo zvezno prvenstvo v plavanju, ki je v njem sodelovalo 17 klubov z 216 tekmovalci. Prvo mesto si je zasluženo priboril »Mornar« s 128 točkami. Ljubljanski ZPK je na 9. mestu s 16 točkami, krajnski »Triglav« pa na 10. z 11 točkami. V splošnem pa kažejo letoš-

nji rezultati na slabši uspeh, kakor je bil dosežen lani. Zvezni prvaki so: moški: 100 m prosto: Stevan Nikin (Proleter, Zrenjanina) 0:58,8. — 400 m prosto: Božo Bešlić (Mornar, Split) 4:45,5. — 1500 m prosto: Tikomir Djordjević (Partizan, Beograd) 19:53,9. — 200 m prsno: Dušan Pandur (Mornar, Split) 2:45,5. — 200 m metuljček: Volcanjšek (Mladost, Zagreb) 2:36,5. — 100 m hrbtno: Mihovilo Dorčić (Primorje, Reka) 1:09,7. — 4 x 100 m mešano (Jadran, Split) 4:39,1. — 4 x 200 m prosto (Jadran, Split) 9:08,0; ženske: 100 m prosto: Visnja Varga (Jadran, Split) 1:09,4. — 400 m prosto: Magdalena Stapić (Mornar, Split) 5:58,5. — 200 m prsno: Gordana Matekalo (Partizan, Beograd) 3:06,9. — 100 m metuljček: Svetlana Krajčmajer (POSK, Split) 1:23,2. — 100 m hrbtno: Magdalena Stapić (Mornar, Split) 1:20,7. — 4 x 100 m mešano Jadran (Split) 5:44,4 in 4 x 100 m prosto Mornar (Split) 5:03,5.

JUGOSLAVIJA — POLJSKA V BOKSU 13:7
Beograd, (Tanjug.) Tekmovanje v boksu med Jugoslavijo in Poljsko se je nocoj zaključilo z rezultatom 13:7.

POPRAVEK
licitacijskega oglasa
INDUSTRIJSKE
STEKLARSKÉ SOLE
ROGAŠKA SLATINA
a) Varščina pri licitaciji ne znaša 2%, temveč 0,5%.
b) Projektni elaborat in splošni pogoji so že na razpolago.
3291

BOMBAŽNA PREDILNICA IN TKALNICA TRŽIČ razpisuje naslednja delovna mesta za:
ANALITIKA
z najmanj dovršeno srednjo ekonomsko šolo. Prednost imajo kandidati s prakso
POGONSKEGA INŽENIRJA
Pogoji: Tehnična fakulteta, strojni ali elektro oddelek z najmanj 5-letno prakso
STROJEPIŠKE (perfektne)
prednost imajo prosilke z znanjem stenografije
Plača po dogovoru, stanovanje preskrbljeno. Nastop službe takoj. — Ponudbe na gornji naslov do 10. septembra 1956.

Najkrajša zveza Tolminske z Ljubljano

Avtopodjetje »Transturisti« iz škoške Loke je letos uvedlo novo avtobusno progo na relaciji Tolmin — Most na Soči — Podbrdo — Petrovo brdo — Zeleniški — Škofja Loka — Ljubljana. Za Tolminsko in Baško grapo je to najkrajša zveza z Ljubljano, saj vodi avtobus iz Tolmina v Ljubljano komaj tri ure, medtem ko traja vožnja z vlakom iz Mosta na Soči do Ljubljane le nekaj manj kot pet ur. Vožnja s tem avtobusom pa je tudi za turiste zanimiva, ker gre skozi lepe in slikovite kraje Tolminske in Gorenjske.

Avtobus odhaja iz Tolmina vsak dan — razen nedelje — ob 4.50, vrača pa se zvečer ob 18.20. Škoda le, da bo morala biti ta avtobusna proga v zimskem času, ko zapade v hribih sneg, začasno uknjena.

Novi poslopji Narodne banke in pošte v Trbovljah

Na Trgu revolucije, ki postaja še dalje lepše središče Trbovelj, bosta, kot vse kaže, skoraj začeli rasti dve novi in sodeč po načrtih tudi reprezentativni poslopji. Desno pred vodensko šolo bodo že letos začeli graditi novo poslopje za podružnico Narodne banke. Tik ob veliki trgovski blagovnici pa bodo zgradili novo poštno poslopje, ker bodo sedanje stare in neustrezno poslopje po urbanističnem načrtu in dokončni ureditvi Trga revolucije podli. Obe poslopji bosta menda prihodnje leto že dograjeni ter izročeni v uporabo. V novem poštnem poslopiju bo tudi nova avtomatična telefonska centrala, za katero so prav tako že izdelani načrti.

MAKS PIVC

Nedolgo tega je umrl upravitelj osnovne šole v Zalcu Maks Pivc. Udeležba ogromnega števila ljudi na pogrebu je dokazala spoštovanje do dobrega vzgojitelja in neumornega sindikalnega delavca.

Maks Pivc se je rodil 26. 8. 1900 v Ribnici na Pohorju kot kmečki sin. Učiteljske je končal v Mariboru ter nastopil prvo službeno mesto v Marenbergu. Leta 1925 je bil prestavljen v Zalec kjer je služboval vse do smrti. Čas izgnanstva je preživel v Paracu in Zajecaru.

Ta skromen življenjski je pokojni Maks napisal kot prilogo za službeni list, medtem ko o svojem vsestranskem plodovitem šolskem, kulturno prosvetnem in političnem delu ni črnil niti besedice. In vendar je bilo njegovo šolsko in izvenšolsko delo vsebinsko bogato in tudi upoštevano. Ni bil le član, temveč tudi agilen funkcionar SZDL, ZB, RK, Partizana, Svobode, dolgoletni tajnik obč. sindikalnega sveta, član OSS itd.

V vseh organizacijah je vztrajno in neumorno deloval, celo v dobi ko je hudo obolel. Njegova službena leta so se v tem letu iztekla, toda namesto v zaslužni pokoj smo ga spremili k zdajnjemu počitku.

Kljub vsestranskemu izvenšolskemu delu je vedno vzorno delal na osnovni šoli v Zalcu, kjer je služboval polnih 31 let. Kot upravitelj šole je s svojim bogatim splošnim in pedagoškim znanjem bil odlični mentor ostalim tovarišem na šoli in vsem, ki so iskali pri njem nasvetov.

M. P.

Nesreče

V Kompolju je kolesar podli dve leti starega Jožeta Samca in mu zlomil levo golen. Podolna nesreča se je zgodila v Črnuči, kjer si je 35-letni Tezija Zornar zlomila levo nogo v skočnem sklepu. V Bizoviku je 24-letni zidar Feliks Hlebiš padel s kolesa in si pretresel možgane, prav tako 31-letni Janez Vidmar, 49-letni mehanik Albin Jarež iz Ljubljani pa si je na podoben način zlomil levo nogo v kolku. V Kamniku je spet kolesar podli na ta 58-letno prednikarico Faniko Možek.

SPODBUDEN PRIMER

Zastopniki medvoških proizvajalcev so se posvetovali

Doslej se je le redko kje zgodilo, da bi se občinski odbor SZDL s posvetovanji in analizami koreniteje spoprijel s problematiko delavskega upravljanja. Najčeste so se ti odbori ukvarjali z lastnimi organizacijskimi težavami, ali pa s precej odmaknjeno politično propagando. Prav zato je pobuda občinskega odbora SZDL v Medvodah, ki je pred dnevi organiziral posvetovanje s predstavniki delavskih svetov (podobna posvetovanja bodo imeli tudi s predstavniki drugih samoupravnih organov) vredna vse pozornosti in odobravanja.

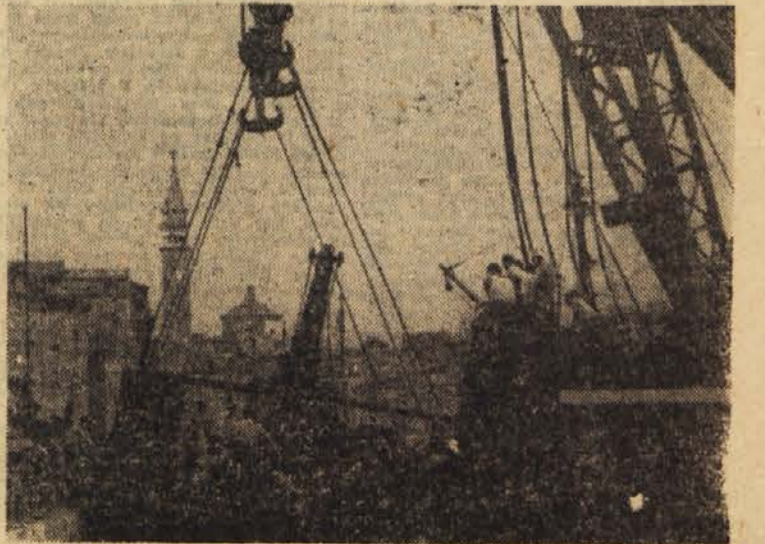
Posebnost posvetoovanja političnih funkcionarjev s člani delavskih svetov pa ni le v tem, da so dokaj temeljito pretresli vse dobro in slabo v delavskih svetih in obenem v gospodarstvu podjetij nasploh, temveč tudi v tem, da so se tako prvič sestali predstavniki proizvajalcev komunne — naše osnovne družbeno-politične celice. Ze dalj časa razpravljamo o tem, ali bi kazalo osnovati zbor proizvajalcev tudi pri občinskih ljudskih odborih, ali ne. No, če razprave še niso rodile zaključkov, bodo takšna posvetoovanja (ki pa bodo morala biti pogostejša), nudila vsaj začasno rešitev in bodo morda konec koncev tudi dokazala, da so pri občinskih ljudskih odborih organi proizvajalcev potrebni. Treba je le, da primer v Medvodah ne bo

ostal csamljen in da bodo tudi drugje tako ali drugače razgibali delavsko upravljanje in gospodarjenje.

Ena izmed slabosti delavskih svetov je težnja po izolaciji in odmaknjnosti. Pogostokrat se zgodi, da so proizvajalci zadovoljni s svojim podjetjem že, če uspešno posluje in če se ustvarja dobiček — nihče pa se ne vpraša, če ti uspehi niso nastali morda na račun drugih podjetij, po-

trošnikov, ali pa celo na račun našega gospodarstva nasploh. Da se razbije takšna škodljiva zaprtost, je pač potrebno, da se delavci vse bolj seznanjajo s splošno družbeno problematiko, z uspehi in težavami v sosednjih podjetjih, s potrebami in možnostmi njihove komunne itd. Posvetovanje, ki je bilo namenjeno medvoškim proizvajalcem, je brez dvoma dalo v tem pogledu marsikaj koristnega.

A. Č.

Naš največji plovl ni žerjav dviga tritonsko dvigalo, ki ga je v piranski lukli potopilo močno neurje

Ohraniti kulturne lepote preteklosti za prihodnost

POGOVOR S TOV. EDOM TURNHERJEM, RAVNATELJEM ZAVODA ZA SPOMENIŠKO VARSTVO LRS

Je že tako, da so problemi spomeniškega varstva še vedno premalo znani, čeprav bi jim bilo treba posvetiti tudi v časnikih mnogo več pozornosti. Medtem ko druge kulturne ustanove poleti bolj ali manj počivajo, to ni tako z Zavodom za spomeniško varstvo LRS, saj ima le-ta ravno sredi sončnih dni svojo glavno sezono, vsaj za zunanje dela. Izkoristili smo priložnost trenutnega zatišja pred novo kulturno sezono in stopili k ravnatelju tov. Edomu Turnherju. Našli smo ga v tesnih uradnih prostorih Zavoda za spomeniško varstvo LRS v Prežihovi ulici in ga takoj naskočili s vprašanji.

Poletje gre h kraju in vaš Zavod je sredi živahnega dela. Ali bi mi mogli kaj povedati o letošnjem programu in njegovih uspešnostih?

Delo Zavoda za spomeniško varstvo LRS upošteva tako ogo-

dostopne dragocene izkopanine rimske umetnosti v Sempetru v Savinjski dolini. Ta dela bodo izvršena prihodnje leto. Zelo obsežne in težke so Zavodove naloge pri skrbitvi za umetnostne spomenike, ki jih ogrožajo zlasti vlaga, preperevanje materialov in nepazljivo ravnanje njihovih upraviteljev. Za ohranitev srednjeveških arhitektur nadaljuje Zavod ohranjalna dela na Ptujski gori, pri gradu Otočcu, Hrastovcu, nadalje že več let trajajoča obnovitvena dela v Kostanjevici, obnavlja pa tudi izredno važno zgodovinsko lekarno v Olimju. Lepe uspehe je dosegel Zavod pri odkrivanju srednjeveških in kasnejših stenskih slik

tiskarna Slovenija na Vojskem, baza 20 in bolnišnica Jelendol in Zgornji Hrastnik na Rogu. Skoraj vse leto smo se trudili, da bi ohranili trajno ogrožene lesene spomenike NOB. Pri skrbi za prirodne znamenitosti so bili zlasti parki od Primorskega do Pomurja in planinsko rastlinstvo.

Kateri so poglobljeni spomeniški objekti, s katerimi ste se letos posebno bavili?

Poleg naštetih glavnih del je opravil Zavod za spomeniško varstvo še vrsto drugih; tako je pomagal družbenim organizacijam z iniciativo, strokovnimi navetmi in operativnim sodelovanjem pri načrtih, izvajanju zavarovalnih in obnovitvenih del, znanstveni dokumentaciji, pri povezovanju za varstvo spomenikov odgovornih ali zadolženih organizacij in organov oblasti. Pri tem se je pokazalo, da Zavod sem vseh spomeniško-varstvenih nalog ne zmore in da je potrebna delitev dela; to je tudi v skladu z decentralizacijo naše uprave. V zvezi s tem je dal Zavod že pred leti pobudo za ustanavljanje spomeniških komisij in spomeniških referatov pri okrajih. Poudaril bi, da je bil posebno uspešen spomeniški referat pri okraju Ljubljana; ta se je učinkovito uveljavil pri spomeniških delih v Ljubljani in razširil svoje delo tudi na ves ljubljanski okraj. Ker pa obsega Zavodova dejavnost vse vrste spomenikov, sodelujejo z njim poseben referat za arheološke spomenike pri Narodnem muzeju, za etnografske pri Etnografskem, za tehniške pri Tehniškem in za spomenike NOB v muzeju NO.

Ali ljudje vaše delo poznajo in z vami sodelujejo?

Ugotoviti je treba, da je spomeniško-varstvena zavest prodira med naše ljudstvo in da je razmeroma na visoki ravni. To zavest smo vidno opazili v Novem mestu, v Sempetru v Savinjski dolini, na Otočcu, v Skofji Loki, v Trzinu, Idriji, na Ravnah, Ptuj, Murški Soboti, Slovenskih Konjicah, Celju, Kopru, Piranu, v Kropi, Kamni gorici, Kranju in drugod, težave pa nastajajo, ker krediti v posameznih okrajih ne ustrezajo potrebam in ker je še pogosta miselnost, da je spomeniško varstvo samo zadeva prosvete in kulture, ne pa celotne družbe.

Kakšen je turistično kulturni pomen zavarovalnega dela? Ali so pri tem pomanjkljivosti?

Turizem temelji predvsem na kulturnih spomenikih in prirodnih lepotah. Brez rimskih izkopanin bi bilo težko govoriti o zanimivosti Sempetra v Savinjski dolini; podobno je s kovaškimi spomeniki v Kropi, s parki in bližnjo Lipico v Sežani. Ptujski turizem je zvezan z rimskimi najdbami in zgodovinskimi arhitekturami, da

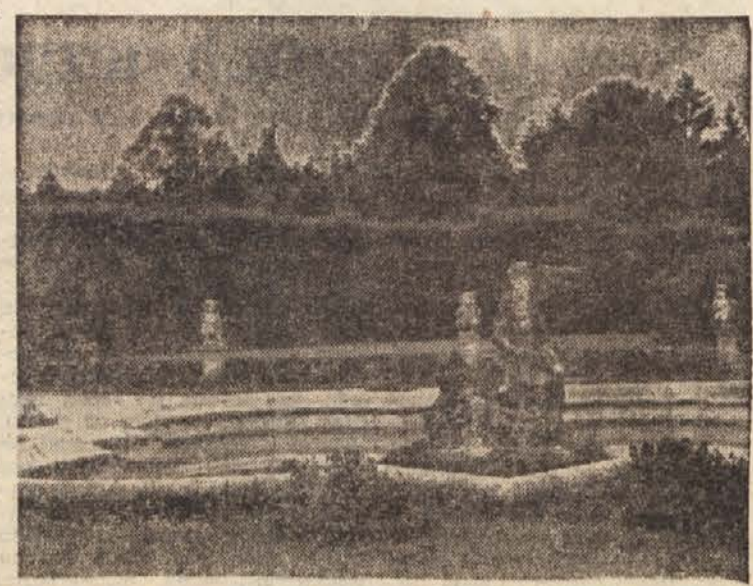
ne govorimo v lepotah zavarovalnega Bohinja, okolja Triglavskih jezer, Rakove kotline itd. Če pa se turizem v vsem tem ni mogel bolj razviti, je več vzrokov; med temi vzroki so brez dvoma tudi slabe prometne zveze, n. pr. do Novega mesta, Idrije, Tolmina, bolnišnice Franje, do Kočevskega Roga, Pomurja itd.

Kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno za popularizacijo vašega dela?

K popularizaciji spomeniškega varstva bi prav gotovo pripomogle redne radijske oddaje, dokumentarni filmi, boljše povezava z znanstvenimi in prosvetnimi organizacijami, zlasti z društvi Svobode, čim številnejša predavanja o naših prirodnih znamenitostih in kulturnih spomenikih, pa tudi naše šole, v katerih naj bi se zlasti zgodovinski pouk nanašal na domače spomenike.

In drugi problemi?

Osrednja problematika spomeniškega varstva je v tem, da bi zainteresirali zanjo čim širši krog. Varstvo prirode n. pr. ni samo zadeva referata v Zavodu, ampak tudi zadeva naših gozdarjev, agronomov, hidrotehnikov itd.; vprašanje ohranitve ostankov viadukta v Borovnici ni samo zadeva tehniškega referata v Zavodu, temveč tudi zadeva naše železnice; vprašanje stenskih slikarjev n. pr. v Hrastovlju, je zadeva Zavoda, pa tudi turizma koprškega okraja; obravnavanje naših historičnih mest je tudi zadeva sodobnega urbanizma itd. Zaradi tega je bistveno važno, da se vprašanje kulturnih spomenikov na Slovenskem čim ožje poveže z vsemi dejavnostmi, ki so s spomeniki kakor koli povezane. Potrebno po tem sodelovanju bi moral opustevati tudi novi zakon o kulturnih spomenikih in prirodnih znamenitostih.

Grajski park z vrtno plastiko iz prve polovice 18. stol. v gradu Attemsov v Dornavi

Likovne razstave v tem tednu v Ljubljani

Kot obetajoč uvod v novo kulturno sezono je bila v Moderni galeriji odprta Razstava sodobnega jugoslovanskega slikarstva in kiparstva, ki bo v okviru kulturnih izmenjav z Italijo na jesen prenesena v Rim, Milano in Bari. V istem času bo pri nas razstava sodobne italijanske likovne umetnosti.

Razstava, kakršna je bila te dni odprta v Moderni galeriji, še ni dokončno urejena, pred njenim prenosom v Italijo jo bodo izpopolnili še z nekaterimi novjšimi deli naših slikarjev, ki jih je otvoritev v Ljubljani nekako prehitela oziroma nekatera dela niso bila pravočasno dostavljena prideteljem razstave v Moderni galeriji. Vendar tudi taka, kakršna je, daje razstava dovolj jasen vpogled v delo in prizadevanja sodobne jugoslovanske umetnosti.

Otvoritev razstave Mire Pregelj

V četrtek je bila v Jakopičevem paviljonu odprta slikarska razstava akademske slikarke Mire Pregelj. Umetnica je razstavila 17 olj in 53 gvašev v svojem zna-

čilnem stilu. Otvoritve so se udeležili številni javni in kulturni delavci Ljubljane.

France Godec v Mali galeriji

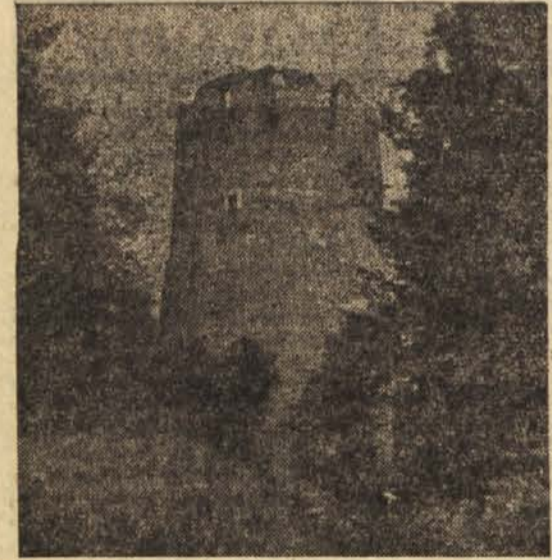
Vso prvo polovico septembra bo v Mali galeriji na Titovi cesti odprta razstava slovenskega slikarja Franceta Godca. Pod naslovom »Loparske impresije« bo slikar razstavil svoja najnovejša dela, ki mu jih je inspirirala naša jadranska obala s svojimi številnimi in prav tako čudovitim otoki.

France Godec je eden med najbolj živahnimi slovenskimi slikarji, njegove razstave so dokaj pogoste, večkrat je razstavljal tudi v tujini, samostojno in skupinsko. Za sedanjost razstavo je odbral 50 gvašev, pretežno pejzažev.

Gostovanje kulturno umetniške skupine slepih v Idriji

V okviru proslave ob 10-letnici Združenja slepih je konec avgusta obiskala skupina slepih iz Doma pri Skofji Loki Idrijo. Idrijčani, predstavniki Ljudskega odbora in delavsko-prosvetnega društva Svoboda v Idriji so nastopajoče nad vse prisrčno sprejeli.

Na večerni prireditvi slepih je najprej govoril o pomenu in razvoju organizacije slepih profesor Peter Konfidenti, po njegovem govoru pa je bila pestra kulturna prireditev. Slepi so izvedli okrog 15 točk recitacij ter narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Zlasti je navdušil poslušalce pevski zbor slepih pod vodstvom dirigenta tov. Čurča. Program prireditve kakor sama turneja slepih iz Skofje Loke kaže, da je kulturno življenje v Domu slepih v Skofji Loki razgibano in pestro.

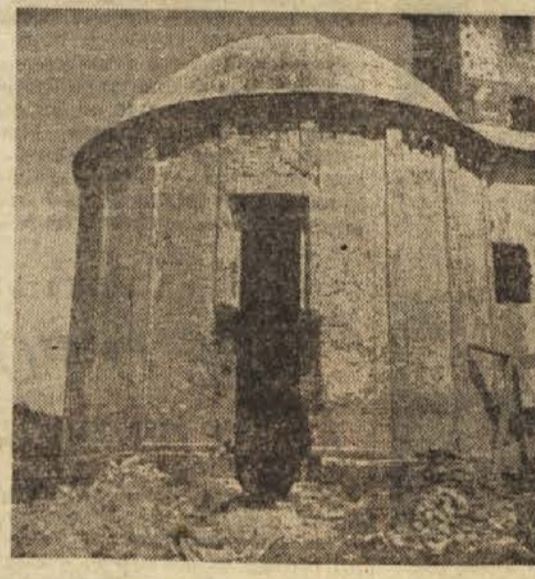

Srednjeveški okrogli stolp s prvotnim pritlikljem — Mali grad (Kačja vas pri Planini pri Rakeku)

ženost posameznega spomenika kot njegovo pomembnost za našo znanost, prosveto in izgled posameznih krajev in krajin. Čim bolj pomembna je spomenik, toliko večjo važnost mu Zavod poklanja. Izhajajoč iz teh gledišč je Zavod vedno posvečal pozornost vsem vrstam spomenikov in to tako arheološkim, umetnostnim, etnografskim, tehničkim, domovom naših velikih mož, spomenikom NOB, prirodnim znamenitostim, skratka negi naše prirodne in kulturne pokrajine. Z zajetjem vsega pozitivnega likovnega izročila poizkuša Zavod ohraniti zvezo med ustreznimi panogami znanstvenih dejavnosti, ljudske prosvete in naših pokrajin. Zaradi tega je pripravil za to jesen posvetovanje slovenskih konservatorjev, organizacij in oblasti, ki s spomeniškim varstvom sodelujejo, in sicer v Murški Soboti. Tu bomo obravnavali vsa vprašanja, ki so spomeniško važna za Pomurje.

Po programu pripravlja Zavod za spomeniško varstvo na področju arheoloških spomenikov načrte za trajno zavarovanje, ki bo ohranilo in napravilo splošno

v Sošanju, Tupačah, Bohinju, na Blejskem gradu in pri lepotno nad vse učinkovitejših stenskih slikah v istrskem Hrastovlju, kakor tudi pri celotni obnovi romanske, gotško slikane rotunde v prekmurškem Selu. Etnografske spomenike evidentira Etnografski muzej na Dolenskem v področju Kostanjevici. Zavarovalna dela v gradu Bistri pripravljajo depoj Tehniškemu muzeju in razstavne prostore za gozdarstvo, les in lovstvo. Ta dela so odkrila izvrstno ohranjen križni hodnik ter slikan obrambni stolp. Nadaljnji tehniški spomeniki, ki so s svojim zavarovanjem pred zaključkom, so bakarske peči v Hublju nad Ajdovščino in ostanki zgodovinske železolarne na Dvoru ob Krki. Kot je Zavod za spomeniško varstvo lansko leto obnovil dom Josipa Jurčiča, tako je letos sodeloval ob proslavi 100-letnice Aškerčevega rojstva in uredil spominsko sobo v njegovi rojstni hiši v Senožetih nad Rimskimi Toplicami. Trajne in posebne pozornosti pa so bili deležni spomeniki NOB, predvsem bolnišnica »Krvavicec« nad Iškim Vintgarjem, bolnišnica »Franja« nad Cerkljem,

Romanska rotunda v Selu v Prekmurju med restavracijo

Razgibano poletje v Celovcu

TEATER NA JEZERU, V PARKU IN NA RIBNIKU — SIJAJEN BALETNI VEČER V MESTNEM GLEDALIŠČU — RAZSTAVI »50 LET FURLANSKEGA SLIKARSTVA« IN »KOROŠKO SLIKARSTVO V XX. STOL.«

Letno sezono odvijal na prostem odru v Seeburterovem parku, ki obdaja poslopje Mestnega gledališča. Tu so v sijaju žarometov postavili deloma v parku in deloma na obrežni gladini ribnika razkolo, nekoliko romantično nalahnjeno sceno, pravnici svileni gledališki sotor. Vario so postavili premiere Molierove komedije »Skopuhe« in Suppejeve opere »Baccaccio«, torej je tu kompromisni spored, ki je prideteljem prinesel obilen obisk zlasti z »Baccacciom«. V Mestnem gledališču sta doživeli premiero in nekaj repriz Hebblova tragedija »Gyges« in njegov prestan ter pester »Baletni večer«, medtem ko je bila premiera Verneiove komedije »Sola za dvakoplačevalec« v Komornem gledališču. In staro repertoire sta na prosti sceni in v obeh gledališčih igrali Smetanovo »Prodanca nevesto« z Jernejem Plahut kot gostom in Flotova »Martiz« ter Leharjevo »Dezelo smehljajac« in Ziehrerjevo »Vagabunde«. V obeh poletnih mesecih so dali v celoti 43 predstav, pri čemer so dali predstavi na komedijo »Sola za dvakoplačevalec« in 9 predstav na »Baccaccio«, medtem ko je bil »Skopuhe« na odru le štirikrat. Največji obisk so razumljivo doživeli predstave na prosti sceni, kar kaže na to, da pobudnikom in sodelavcem prve poletne gledališke sezone v Celovcu ne bo treba ostati samo pri letošnjem poskusu, ampak bodo mogli uresničiti zamisel za prihodnja leta. V gledališkem listu namreč prvi direktor F. Klingenberg, da so že do podrobnosti izdelali načrte po katerih bodo v poreskem zalivu na Vrbskem jezeru zgradili veliko jezersko poletno gledališče in ondi v juliju in avgustu predvajali opere, operete in balete.

Na Koroškem se med gledališkimi festivali prikupno uveljavljajo slavnostne igre na gradu v Frezahn (Friesach), kjer so ameriški izraelci letos s posebnim uspehom igrali Schillerjevo tragedijo »Wallensteinova smrt« in Molierovo komedijo »Tartuffe«.

Med prireditvami v celovski poletni gledališki sezoni velja posebej omeniti

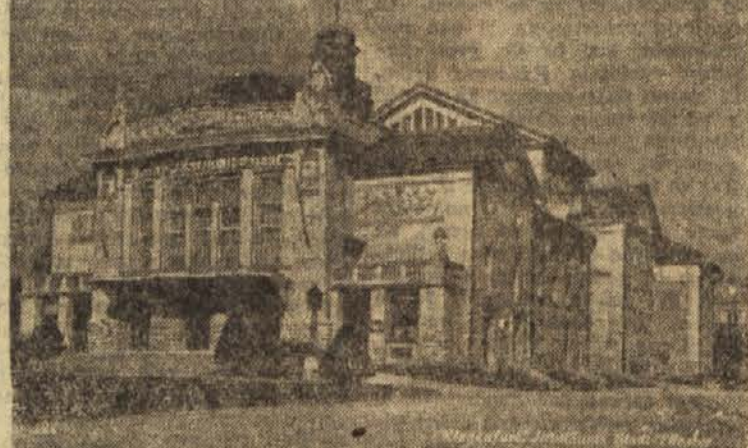
sijajno spelo »Baletni večer« v inscenaciji F. Klingenberga in koreografiji plesne mojstrice Liselotte Mraček. Občinstvo in kritika sta ugotovila, da Celovec takšnega baletnega večera še nista doživela. V zadnjem letu, odkar je začela v celovškem Mestnem gledališču nastopati nova plesna mojstrica v koreografiji in solo plesa, je mladi baletni ansambel v stalnem vzponu. V poletnem »Baletnem večeru«, ki pomeni najboljšo loosedanje delo mestnega baleta, so z vidnim uspehom sodelovale tudi gojenke iz plesne šole Haininger. V klasičnem baletnem stilu so skupine in solo plesalci izvajali K. M. Webra »Pavobilo na ples«, J. Straussa »Kraljevski valček« ter Rossini. Repetitivno »Carobno izložbo« v zamisljivo znamenjete plesnega režiserja Diaghileva. Kot odlična koreografinja se je

Mračkova uveljavila tudi v Brahmovih »Madžarskih plesih« šteje 5 in 6. S tem, ko je zamenjala vrstni red obeh plesov, je iz čistih plesnih nastopov izluščila povezano ritmično skladbo, v kateri se iz nagnjenega in otroškega plesa štev. 6 požene troje deklet v erotični in strastni ritem plesa štev. 5. Nadvse prikupno se je celovski balet predstavil v modernem stilu »Plešočih ameriških vtičev«. Po glasbenih motivih Gershwinja, Coplanda in Berlina je plesna umetnica R. Chladkova sestavila plesno paradižo »From morning to midnight« (Od jutra do polnoči), v kateri je v modernem baletnem stilu prikazano življenje neyorškega dekleta. To je pravzaprav drobna življenjska zgodba, ki v plesnem ritmu izraza vsa dneva opravila mlade Američanke. Skratka, blesteča plesna sklad-

ba, preporna humorja, satire in ironije ter kajpada tudi dnevnih bridkosti.

V Mestnem gledališču so v poletni sezoni dobili prav posebno priznanje »Dunajski mali pevci« (Wiener Sängerknaben), ki so pod taktirko Gerharda Tračka znova dokazali, da ne uživajo zaman svetovnega slovesa med najboljšimi mladinskimi vokalnimi zbori. Razen religioznih skladb Jakoba Galusa, Mozarta in Händla so z neverjetno spretnostjo izvajali komično enodajnsko opero Josefa Haydna »Slekarne«. Po nekaterih skladbah Schuberta in Schumann-a so pokazali svojo virtuzoznost z drobnimi skladbami raznih narodov, ki so jih peli v originalnem jeziku, zaključili pa so svoj nastop z zborom in soli iz jazz-opere »Porgy and Bess« Georga Gershwin-a ter Straussovimi »Zgodbami iz dunajskega gozla«.

V pestro in bogato gledališko življenje se je v Celovcu kaj po končani razstavi slovenskih impresionistov, ki so jo Celovčani obiskovali v velikim zanimanjem, prikupno prilegla slikarska razstava »50 let furlanskega slikarstva«. V prostorih »Doma umetnosti« je pripravil predsednik videmske Moderne galerije prof. Somena de Marco razgled po likovni ustvarjalnosti furlanskih umetnikov zadnjega polstoletja. S to razstavo sta Koroška in Furlanija proslavili petletni jubilej kulturnega sodelovanja. Z 61 deli se je koroški javnosti predstavilo 51 furlanskih likovnih umetnikov. Le nekaj umetnikov razstavlja po dvoje del, v glavnem pa so zastopani samo z enim delom, tako da na razstavi ni moglo dobiti popolnega vida in sodbe o posameznih predstavnikih furlanske likovne umetnosti. Vsekakor pa daje razstava vsaj bežen pogled v glavne umetnostne smeri, ki so se v zadnjih petdesetih letih uveljavljale v furlanski likovni umetnosti. Pri slikarjih iz prvih dveh desetletij je močno viden vpliv beneskega slikarstva, ki je takrat imelo svoje glavne predstavnike Milesija, Ciardija, Noni in Fragiaco. Pri dekorativnega portretista Tita. Na delih iz te do-

Poslopje Mestnega gledališča v Celovcu

Celovec, v avgustu — Znamenitimi slavnostnim igram v Salzburgu so v raznih krajih Avstrije pridružuje vsako leto čedalje več gledaliških in glasbenih festivalov. Za Dunajem in Grazem, ki imata že več let svoje umetniške festivale tedne, in za Bregenzem ob Bodenskem jezeru, ki že deset let streže domačemu in tujemu svetu z lažjim, večino z opernim sporedom, se je letos začela uspešno uveljavljati tudi Koroška. Medtem ko je v solnogradskem glavnem mestu umetniška raven slavnostnih iger, ki so letos na priliko vsakekdo povečane Mozarta, tako rekoč stvar svetovnega merila in veljave, se drugod, zlasti v manjših krajih, poletni umetniški festivali in poletne gledališke sezone šele preblijajo med publiko, pri čemer pridetelji v precejšnji meri računajo tudi na številne tuje goste, ki se v poletnem času naude v avstrijskih letoviščih. Na splošno lahko rečemo, da je razvoj poletnih gledaliških iger že sedaj v tolikšnem vzponu, da vse kaže na najbližji razcvet gledališke umetnosti. V Bregenzu so značilne igre na jezerski sceni povezano tudi z velikim teatralnim veseljem, tako da ima tu slavnostni festival v maršičem tudi izrazit turističen in komercialni nadih. Bregenzki festivali že nekaj let v glavnem obsegajo lažji spored iz opernega sveta, kajpada prikazan v sijajni inscenaciji na jezerskem mostiču in tehnično ozarjen s čudovitimi svetlobnimi efekti. Vendar je letos ob opernem sporedu v Bregenzu poskrbel dunajski Burgtheater za prijetno izjemo s kratko predstavo »Jeanne d'Arc«, dramo znanega avstrijskega pesnika in dramatika Maxa Mella. Bal-ot berlinske mestne opere je gostoval s Čajkovskega »Trauljčico«, amsterdamski oratorijski zbor pa je predvajal Berliozovo »Slastno pogubljenje«. Kakor si v Bregenzu, kjer tečejo festivalne igre že deset poletij, prizadevajo, da bi z dopolnitvami dvignili umetniško raven, tako je meč opaziti tudi na Koroškem, kjer poletne gledališke sezone in festivale šele začnajo, da skušajo že v začetku ubrati bolj ali manj samostojno pot, čeprav si vsaj sprva žele s kompromisnimi sporedi pridobiti čimveč domače in tuje publike.

V tej smeri je posebno zanimiva pobuda novega direktorja celovškega Mestnega gledališča Fritza Klingenberga, po kateri sta Mestno in Komorno gledališče letos prvega izjemo s kratko predstavo »Jeanne d'Arc«, dramo znanega avstrijskega pesnika in dramatika Maxa Mella. Bal-ot berlinske mestne opere je gostoval s Čajkovskega »Trauljčico«, amsterdamski oratorijski zbor pa je predvajal Berliozovo »Slastno pogubljenje«. Kakor si v Bregenzu, kjer tečejo festivalne igre že deset poletij, prizadevajo, da bi z dopolnitvami dvignili umetniško raven, tako je meč opaziti tudi na Koroškem, kjer poletne gledališke sezone in festivale šele začnajo, da skušajo že v začetku ubrati bolj ali manj samostojno pot, čeprav si vsaj sprva žele s kompromisnimi sporedi pridobiti čimveč domače in tuje publike.

France Gerželj

ZAČELO SE JE EVROPSKO VESLAŠKO PRVENSTVO ZA MOŠKE

V ospredju: Rusi, Finci in Italijani

Pet ruskih posadk že v finalu — Vsi rekordi blejske proge izboljšani Naši čolni vsi v današnjih repesajih

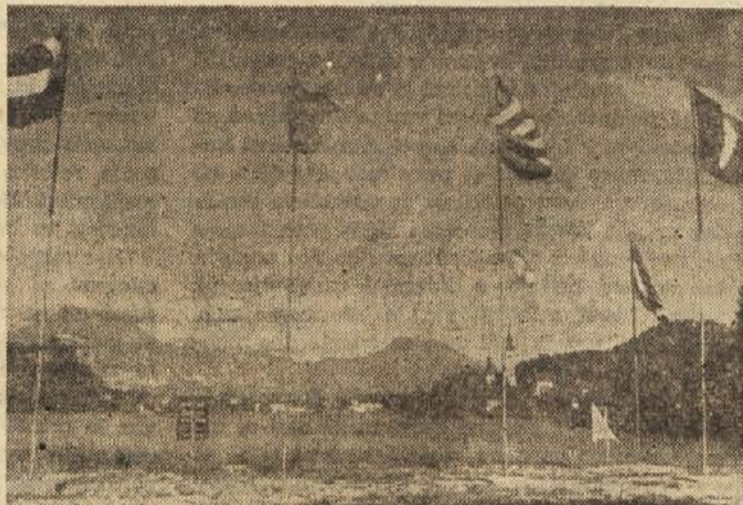
BLEJ, 31. avg. — Evropsko prvenstvo v veslanju za moške se je danes dopoldne začelo na Bledu. To je do sedaj najbolj množično evropsko prvenstvo (že šestindesetletno), ki na njem sodeluje 21 držav s 100 čolni. Dopoldne in popoldne so gladino blejskega jezera razburkala vesla posadk, ki so se zagrizenno borile za plama v finalu. Vse so si morale uvrstiti v finale priložnosti s skrajno borbenostjo, saj je konkurenca na tem tekmovalnem zares edinstvena. Danes je bilo veslačem naklonjeno naposled tudi vreme. Lepo, sončno vreme je ugodno za tekmovalce, saj niti ni veter premočan, pa tudi temperatura ni nezgodna. Dani so torej vsi pogoji za tepe borbe.

Dvojka brez krmarja. Ze v prvi skupini smo obdovovali Fince. Se večje priznanje pa zaslužijo Finci za svojo zmago tudi v tej disciplini, saj sta nastopila ista veslača (Poutanen in Hanninen). Ki sta veslala v zmagovalnem četvercu. V tej disciplini so Finci celo dosegli najboljši rezultat, boljši od lanskega evropskega prvaka SZ. V finale so se uvrstili SZ, Avstrija in Finska. Jutri bodo v repesajih veslale naslednje skupine: I. — Svica, Belgija, Francija, Velika Britanija; II. — Madžarska, Jugoslavija, Danska; III. — Nemčija, Poljska, Italija. Favoriti v posameznih skupinah so Belgija, Madžarska in Nemčija. Tudi v tej disciplini naš čoln nima preveč upov za plama med najboljšimi šestorici.

SKIF. Največ zanimanja je bilo dopoldne za nastop najboljših skifistov. Za Jugoslovane je bil posebno zanimiv dvojni med našim prvakom Vlačičem in Rusom Ivanovom. Sovjetski veslač je večino proge vozil v Vlačičevi senči, vendar je kasneje v finišu premagal. Najboljši od vseh skifistov je bil vsaj na pogled Nemeč Frensen, ki je premočno zmagal v prvi skupini. Evropski prvak Koercker je brez večjih težav osvojil prvo mesto v III. skupini.

V jutrišnjih repesajih v četvercu s krmarjem je razporeditev skupin naslednja: I. — Nemčija, Grčija, Svica, Madžarska; II. — SZ, Jugoslavija, Norveška, Turčija; III. — Francija, Švedska, Romunija. Jugoslavija je imela smolo, da je v skupini s SZ in ima tako naš četverec le malo možnosti za plama v finale. Predvidevamo, da bo zmagala v I. skupini Nemčija, SZ v II. in Svica v III. skupini. Potemtakem bi bile v finalu naslednje države: Finska, Italija, Danska, Nemčija, SZ in Švedska.

SZ in Jugoslavija. Po rezultatih prvega dneva sodeč imajo največ možnosti za plama v finale Nemčija, SZ in Poljska. CETVEREC BREZ KRMARJA. V tej disciplini smo mnogo pričakovali od našega čolna. Toda plama v finale v boju z zares odličnimi čolnoma Romunije in SZ beograjskim študentom ni uspel. Jutri imajo drugo priložnost. Skupine v repesajih: I. — Danska, Jugoslavija, Belgija, Madžarska; II. — Francija, Svica, Finska; III. — Romunija, Nemčija, Norveška, Jugoslovani so v svoji skupini favoriti.

Zastave 21 držav plapolajo na obali Blejskega jezera

Rezultati

- CETVEREC S KRMARJEM
I. skupina: Finska 6:41,5, Nemčija 6:47,3, Jugoslavija 6:54,1, Romunija 7:12,6, Turčija 7:18,5.
II. skupina: Italija 6:40,6, SZ 6:45,9, Švedska 6:47,3, Svica 6:54,3, Madžarska 8:40,7.
III. skupina: Danska 6:47,1, Francija 6:53,1, Grčija 6:55,4, Norveška 7:13,5.
SKIF
I. skupina: Nemčija 7:23,4, Italija 7:24,4, Nizozemska 7:29,6, Madžarska 7:30,4, Danska 7:53,2, Bolgarija 8:10,3.
II. skupina: SZ 7:19,8, Jugoslavija 7:25,1, CSR 7:44,0, Romunija 7:47,9, Francija 7:50,4, Finska 7:52,9.
III. skupina: Poljska 7:32,5, Avstrija 7:34,2, Anglija 7:44,7, Grčija 8:10,0, Turčija 8:29,0.
CETVEREC BREZ KRMARJA
I. skupina: Poljska 6:34, Danska 6:39,3, Svica 6:39,4, Norveška 7:06,4, Švedska je odstopila.
II. skupina: Italija 6:31,4, Francija 6:36,8, Nemčija 6:45,5, Belgija 7:07,6, Madžarska 7:45,2.
III. skupina: SZ 6:37,2, Romunija 6:39,4, Jugoslavija 6:39,9, Finska 7:04,8.
DOUBLE-SCULL
I. skupina: Nemčija 6:46,4, Svica 6:48,6, Belgija 6:58,5, Francija 7:03,8, Finska 7:15,7, Turčija 7:28,5.
II. skupina: SZ 6:39,3, CSR 6:57,0, Madžarska 6:57,6, Jugoslavija 7:01,1, Danska 7:03,1.
DVOJEC BREZ KRMARJA
I. skupina: SZ 7:11,0, Madžarska 7:17,6, Poljska 7:18,9, Anglija 7:25,6 (diskvalificirana zaradi spremembe smeri), Francija 7:25,2.
II. skupina: Avstrija 7:13,4, Svica 7:20,0, Jugoslavija 7:25,0, Italija 7:35,8, Švedska odstopila.
III. skupina: Finska 7:10,5, Nemčija 7:11,1, Belgija 7:29,5, Danska 7:42,3.
DVOJEC S KRMARJEM
I. skupina: Finska 7:30,1, Nemčija 7:38,8, SZ 7:39,0, Poljska 7:39,2, Jugoslavija 7:52,3, Danska 7:57,9.
II. skupina: Avstrija 7:39,3, Belgija 7:49,4, Francija 7:58,2, Bolgarija 8:29,4, Turčija 8:29,6.
III. skupina: Svica 7:40,4, Madžarska 7:43,5, Italija 7:50,4, Nizozemska 7:53,7, Grčija 7:54,3.
OSMEREK
I. skupina: Madžarska 6:00,8, Francija 6:01,4, Anglija 6:10,2, Finska 6:12,7, Švedska 6:13,3.
II. skupina: Italija 6:02,3, CSR 6:02,5, Svica 6:17,0, Jugoslavija 6:19,6, Danska 6:19,8.
III. skupina: SZ 6:09,3, Nemčija 6:09,3, Grčija 6:26,0, Romunija 6:52,3.

DOUBLE-SCULL. Sovjetska zveza in Nemčija sta si danes priborili vstop v finale. Ostale posadke se bodo jutri pomerile v dveh skupinah, ki imajo v njih po dve prvoplasirani moštvi pravico nastopa v nedeljskem finalu. Skupini sta takl: I. — Svica, Madžarska, Francija, Danska; II. — CSR, Belgija, Jugoslavija, Finska, Turčija. Svica in Madžarska sta favorita v prvi skupini, Jugoslavija pa je približno enake vrednosti kot CSR in Belgija. Z malo sreče lahko naš čoln uspe.

OSMEREK. Tu smo videli mnogo izenačenih reprezentanc. Madžarska, Italija in SZ so že finalisti. V repesajih bodo jutri veslali takole: I. SKUPINA: Francija, Grčija, Jugoslavija in Danska; II. SKUPINA: CSR, Velika Britanija, Romunija in Švedska; III. SKUPINA: Nemčija, Finska in Svica. Naš čoln je prišel v dokaj težko skupino in mora jutri na start skupaj s francosko posadko, ki je zmagala na letošnji regati v Henleyu. To bo nedvomno zelo hud boj. V drugi skupini so na startu sami izenačeni čolni, v tretji pa je favorit Nemčija.

VSI REKORDI BLEJSKE PROGE PORUŠENI

Tudi popoldne so v vseh disciplinah porušili rekorde blejske proge. Novi rekorderji so: dvojec s krmarjem: Finska 7:30,1, četverec brez krmarja: Italija 6:31,4, double-scull: Sovjetska zveza 6:39,3, osmerek: Madžarska 6:00,8. Po prvem dnevu tekmovalna moramo priznati, da so naš jugoslovanske posadke precej razočarale. Pričakovali smo, da se bosta vsaj eden ali dva jugoslovanska čolna že danes uvrstila v finale. Vsi naši veslači pa so ostali brez uspeha in se tako lahko tolažimo le z mislijo, da bo jutri bolje.

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA

Drevi v Šiški: »Ljubljana« : Mladost

Danes in jutri bodo v Beogradu, Ljubljani, Kriki in Zagrebu tekme XII. kola zvezne košarkarske lige. V Ljubljani bo gostovala zagrebška Mladost proti »Ljubljani«. Tekma bo ob 20. uri na stadionu »Ljubljane« v Šiški. Olimpija je odpotovala v Tuzlo, kjer bo igrala s Slobodo. Danes igrajo še Partizan proti Radničkemu, Crvena zvezda: Montažno, jutri pa gostuje vodeči na lestvici — Proleter — v Zagrebu proti Lokomotivi.

NOGOMET Brez Madžarov na olimpiadi

Laussane, 31. avg. (AFP) Sekretariat mednarodne nogometne federacije FIFA je prejel brzojavko madžarske nogometne zveze, v kateri le-ta sporoča, da nogometna reprezentanca Madžarske ne bo sodelovala na letnih olimpijskih igrah novembra v Melbourne. Madžarski olimpijski komite je pojasnil, da je ta sklep zaradi sprememb v vodstvu madžarske nogometne zveze in nezadovoljnih letošnjih rezultatov na tekmah. Namesto nogometašev bodo v Melbourne odpotovali veslači, ki so trenutno na Bledu.

Uprava »LJUDSKE PRAVICE« Ljubljana Kopitarjeva ulica 2 Poštni predal 42

DELOVNI ZBOR OKRAJNJIH FUNKCIONARJEV »PARTIZANA« SLOVENIJE Predvsem prednjaki

Kranjska gora, 31. avg. Porentov dom v Kranjski gori je danes sprejel pod svojo streho okrog 80 funkcionarjev okrajnih zvez »Partizana« Slovenije. Zbrali so se na skupnem delovnem zboru zvez »Partizana« Slovenije, o čigar namenu je v uvodnih besedah spregovoril predsednik, Mitja Riblič. Dejal je, da je osnovni namen zborna pregled stanja v društvih »Partizana« in nakazati jasno pot za delo v prihodnje. Poročilo in razprave na tem zboru naj pokažejo, kako vkladiti telesnovzgojno dejavnost z našim družbenopolitičnim življenjem. Zbor naj pokaže, kako bi bilo treba sodelovati v prihodnje s Sveti za telesno vzgojo po okrajih in občinah, kako izboljšati materialni položaj društev, poskrbeti za tesnejše sodelovanje z ostalimi organizacijami, rešiti vprašanje kadrov, izboljšati propagandno dejavnost itd.

nih in celo političnih forumih, kadar gre za izbiro kandidatov za prednjačke tečaje. Vsekakor bi bilo potrebno, da bi društva na terenu imela olajšanje svojega dela s tem, da bi okolica, v kateri sodelujejo, pravilno ocenila vlogo prednjakov in sploh telesnovzgojne dejavnosti. V času poročanja je referat o poškodbenem skladu, nakar bodo udeleženci delovnega zbora poslušali predavanja o telesni vzgoji na Kitajskem. E. Glavič

Predsednik komisije za vzgojo prednjakov prof. Janez Bergant je nato poročal o prednjaških tečajih v času od oktobra 1955 do avgusta letos. V tem obdobju je republiška zveza organizirala 21 tečajev, izmed teh 15 prednjaških, štiri prednjačke za učiteljske in štiri tečaje za vaje na orožju in tečaj za zvezne prednjačke. Te tečaje je obiskovalo 298 tečajnikov, in sicer 130 moških in 128 žensk. Povprečna starost udeležencev je bila 23 let. Mimo teh pa je obiskovalo prednjaški tečaj še 18 učiteljskih in 27 učiteljskih, z namenom da bodo po svojem končanem študiju na službenih mestih v kateremkoli kraju skrbeli za pravilno telesnovzgojno dejavnost mladine. Vsi ti republiški tečaji za prednjačke so bili v Mozirju ter v Kranjski gori.

Ordred : Rudar

Danes bo na stadionu Odreda ob Titovi cesti prijateljska nogometna tekma med prvim moštvom Rudarja iz Trbovelj in prvim moštvom Odreda. Pričetek tekme ob 17. Pred tekmo in v odmoru lahko tečajski disciplin. Vstopnina običajna.

Republiška zveza je imela v svojem programu tudi tečaj za prednjačke v košarki, odbojki, plavanju in taborjenju. Žal pa so ti tečaji zaradi premanjnjega števila prijav odpadli. Sedaj imamo v Sloveniji okrog 1700 prednjakov in prednjakinj. To število pa še ne zadostuje potrebam društev »Partizana«, posebno še zaradi tega, ker je od vseh dosedanjih prednjakov 60% brez skusen, 30% s skušnjo za prednjačke III. razreda, 8% za prednjačke II. razreda in 4% za prednjačke I. razreda. Ta razlika nam dovolj jasno pove, da je potrebno vzgojiti še veliko večje število prednjakov. Po končanem referatu je bila razprava, v kateri so sodelovali številni zastopniki okrajnih zvez, ki so poudarili, da pri svojem delu na terenu ne srečujejo dovolj razumevanja pri družbe-

Brzojavke

PARIZ, 31. avg. (AFP). Na svetovnem odbojkarškem prvenstvu v Parizu sta se CSR in Madžarska že uvrstili v finale. CSR je premagala vzhodno Nemčijo s 3:0, Madžarska pa Nizozemsko z istim rezultatom. Naši odbojkarji se niso nastopili.

Danes: modelarji na Trgu revolucije

Ljubljana, 31. avgusta. — Danes se je pod Cerkovnim gradom začelo X. slovensko prvenstvo letalskih modelarjev. Nastopa nad 100 modelarjev z okrog 130 modeli raznih kategorij. Po dopoldanski otvoritvi je bilo popoldne tekmovanje hitrih letalnih modelov do 2,5 cm. Jutri se bo tekmovalje nadaljevalo z jadralnimi modeli A/I in A/II. V prvi kategoriji bodo pionirji, v drugi pa starejši modelarji — mednarodna kategorija. Jutri ob 17. uri bo na Trgu revolucije propagandno tekmovalje, v nedeljo pa bo zaključek prvenstva na letališču.

Gradbenega tehnika ali inženirja

s pooblastilom sprejmemo za MESTO SEFA gradbišča Samsko stanovanje zagotovljeno. — Nastop službe s 1. novembrom. Vloge z izčrpnim življenjepisom pošljite na GP »GRADBENIK«, IZOLA. 3257

PODJETJE PTT PROMETA V BEOGRADU

razpisuje NATEČAJ ZA PODELITEV ŠTIPENDIJ

in sicer: 1. desetim absolventom elektrotehnične fakultete — odsek za telekomunikacije, in 2. enemu študentu četrtega letnika gradbene fakultete. Višina štipendije bo določena po odloku o višini štipendij. Prvošnji priložite življenjepis, potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o opravljenih izpitih, potrdilo o višini otroškega dodatka in dokazilo, da ne prejimate od nikogar štipendije. Prošnje pošljite na zgornji naslov do 30. sept. 1956. 3187

Kaj zdaj, HANS FALLADA FANT? ROMAN 44

Pinneberg je sedel in se razgledal. Vsepopoldne police in omare z akti v modrih, zelenih, rdečih mapah. Iz vsake mape visi trak s ploščico. Pinneberg bere, najprej prebere Fichte, nato Filchner in čez čas Fischer. To bodo imena kolegov, je razmišljal Pinneberg. Osebnih papirjev so v teh mapah. Nekateri drobne, druge srednje debele, prav debele pa ni nobene. Starikava osebna tajnica je stopala zdaj sem, zdaj tja. Vzela je mapo, jo pogledala in vzdihnila. Potem je pobrala z mize dvojnik in jih vlagala v različne mape. Odpoved ali zvišanje plače? Morda bo morala tale starikava gospodična že jutri, mogoče že danes popoldne vložiti novo nameščenico mapo, je razmišljal Pinneberg. Johannes Pinneberg bo napisano na njej. — Zapel je telefon. Starikava tajnica je vzela akt in vložila pismo vanj, telefon je pel, tajnica je položila mapo na prejšnje mesto; telefon pa je spet zapel. Tajnica je vzela v roke slušalko in se oglasila z glasom, ki se je skladal z njeno rumeno barvo. »Tu personalni urad. Da. Kdo bi rad govoril z njim. Ravnatelj Kussnick? Ali bi

poklicali ravnatelja Kussnicka k telefonu? Zvezala ga bom z gospodom Lehmanom.« Kratak premor. Tajnica je poslušala, nekdo je govoril, počasi so ji lica rahlo zardela. Njen glas je imel še vedno trpeč prizvok, ko je rekla: »Zal mi je, toda z gospodom Lehmanom smem zvezati šele, ko je pri aparatu tisti, ki bi rad govoril z njim.« Spet premor, tajnica je poslušala, nato pa se je oglasila: »Ravnatelj Kussnicka smete zvezati šele takrat, ko bo pri aparatu Lehman. Tako?« Premor. Nato ponosno: »Jaz smem upostaviti zvezo z gospodom Lehmanom šele takrat, ko bo pri aparatu ravnatelj Kussnick.« Zdal je govorila hitreje in ostreje, glas se ji je zvišal: »Prosim, vi ste klicali!« Nato je poslušala. »Ne, imam predpise.« Premor. »Prosim, za to nimam časa.« Spet premor. »Ne, ravnatelj Kussnick naj pride k telefonu.« In nazadnje: »Ne, že večkrat sem doživela, da je prav v tistem trenutku ravnatelj Kussnick govoril pri drugem aparatu. Gospod Lehman ne more čakati, zvežite me z ravnateljem, sicer bom odložila slušalko.« In nato z malce blažjim prizvokom: »Da, saj sem vam povedala, da je gospod Lehman tu. Potem bom takoj zvezala.« Premor. In čez čas povsem drugačen glas: »Gospod ravnatelj Kussnick? Zvezala vas bom z gospodom Lehmanom.« Pritisk na gumb, glas sirene: »Gospod Lehman, gospod ravnatelj Kussnick je pri aparatu. Kako prosim?« Pinnebergu se je zdelo, da tajnica posluša z vsem telesom. Nato se je oglasila z glasom bojnice na smrtni postelji: »Da, gospod Lehman.« Pritisk na gumb. »Gospod ravnatelj

Kussnick? Pravkar sem izvedela, da je gospod Lehman odšel na sejo. Ne, ne morem ga poklicati, trenutno ga ni v hiši. — Ne, gospod ravnatelj, nisem rekla, da je gospod Lehman tu, vaša tajnica se je zmotila. Ne, ne morem povedati, kdaj se bo vrnil. Prosim, ne, tega nisem rekla, vaša tajnica se moti. Klanjam se!« Odložila je slušalko. Se vedno je bila rumenkasta v obraz, le na licih je bilo opaziti rahlo sled rdečice. Pinnebergu se je zdelo še slabše volje, ko je spet začela urejati akte in listati po mapah. »Zdi se, da ji to dobro de.« je mislil Pinneberg. Zdal je vesela, ker misli, da je Kussnick ozmerjal svojo tajnico. Zanj je važno predvsem to, da sedi za to pisalno mizo. Zapel je telefon. Dvakrat v kratkih presledkih. Tajnici je padla mapa na tla. Ze se je obesila na aparat: »Prosim, gospod Lehman. Da, takó!« In Pinnebergu: »Vstopite prosim, gospod Lehman čaka.« Ze mu je odprla tapetirana vrata. »Se dobro, da sem vse to videl,« je mislil Pinneberg, ko je stopal skozi vrata. »Uslužen moram biti. Čirg manj bom govoril. Da, gospod Lehman, vam na voljo, gospod Lehman.« Pinneberg je vstopil v veliko sobo, katere ena stena je bila vsa v oknih. Pri oknu je stala velika pisalna miza, na njej pa samo telefon, dolg svinčnik in listič papirja, drugega nič. Na eni strani mize je stal prazen stol z naslanjalom, na drugi pa tak, ki se vrtil, in na njem gospod Lehman, visok človek z obrazom, polnim gub, s črnimi brčicami in s spoštovanja vredno plešo. Mož je imel temne, okrogle, prodorne oči. Pinneberg se je ustavil pred pisalno mizo. Roke je držal ob šivih, glavo pa je stisnil med ramena, da bi ne bil videti prevelik, zakaj gospod Lehman sedi samo »pro forma« na vrtečem se stolčku, v resnici pa bi moral sedeti na vrhu visoke pleskarske lestve.

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete z _____

redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis _____

Odrežite in nam pošljite _____

Kaj bodo delali prihodnji teden v kmetijstvu

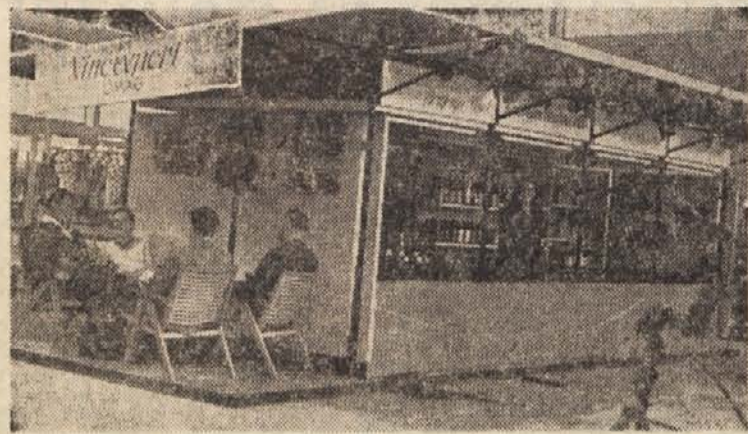
V sadjarstvu obrabimo samo one sorte, ki so res dravesno zrele ter se plodovi lahko odrgajo od vejice ter se pri tem plodov pececi ne zlomi. Če pripravljamo sadje za prodajo — odkup, moramo z njim prav skrbno ravnati. Izočimo vsak plod, ki ima kakršno koli napako. Na splošno s sadjem, ki je namenjena za prehrano v starih stanju, postopamo kar najbolj previdno, da se nam ne bo obkolilo.

V vinogradih so dela v glavnem končana.

V poljedelstvu se nadaljuje z izkopavanjem krompirja in z okopavanjem strniščnih sadežev. Pripravlja se zemlja za zimo za ozimne posevke. Spravljajo se vrtnine kot čebula, paradižnik itd. V tem tednu se nadaljuje s pospravljanjem otave in se bo začela paša po travnikih in koseninah.

Ponekod so se pojavile v velikih množinah gosenice kapusovega belina na zelju. Zadržamo jih z 0,2% raztopino LINDANA ali 1% raztopino Pantakana ali jih zapraščimo z Pepeinom ali Lindanom v prahu.

Kmetijski inštitut Slovenije

Največja klet na Balkanu

Vinoexport, podjetje za napredek vinogradništva, predelavo grozdja, promet z vinom, alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami iz Umaga, razstavlja na II. mednarodni razstavi vin na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Kupci in mimoidoči ljubitelji dobre kapljice se prav radi ustavijo ob okusno urejenem paviljonu in poskušajo kozareček pristne istrske malvazije ali se posladkajo z njihovo »mistelo«. Tudi odlikovanja rad pogleda vsakdo, saj pričajo o kakovosti razstavljenega blaga. Devet njihovih vin je bilo nagrajenih, med njimi seveda tudi umaško standardno množčno vino — malvazija.

Nekaj besed o podjetju samem. Razpolagajo z eno največjih klet na Balkanu. V njej ni nič manj kot 500 vagonov vina. Taka klet je za ta del Istre potrebna, saj pridelajo v neposredni okolici Umaga okrog 2000 vagonov grozdja. Vse vinogradniško področje pa daje približno 3200 vagonov. Njihova klet je opremljena s sodobnimi kletarskimi pripomočki in stroji. V času trgatve predelajo dnevno več kot 40 vagonov grozdja. Podjetje razpolaga z najmodernejšimi napravami za stabilizacijo vin ter napravami za stekleničenje, s katerimi napolnijo na uro nič manj kot 1200 steklenic. Poleg tega imajo lastne plantažne vinograde, ki se razprostirajo na 80 ha površine. Vinogradi so posajeni s kakovostnimi sortami, med katerimi prevladujejo malvazija, muškata, burbonja, refoško in pinot. VINOEXPORT Umag se je uveljavil tudi kot proizvajalec žganih pijač in likerjev ter brezalkoholnih pijač.

Ker razpolaga VINOEXPORT z ogromnimi kapacitetami za skladiščenje in šolanje vin, lahko skozi vso sezono zalaga svoje potrošnike v državi in inozemstvu, posebno v Trstu, s kakovostnimi tipiziranimi vini iste kvalitete.

Tudi Slovenija je močan konzument istrskih vin, ki zaradi kvalitete in cene konkurirajo domačim. Iz tega vzroka kakor tudi zato, da bi potrošnikom nudili kvalitativno vino po zmernih cenah, bo podjetje v kratkem odprlo v Ljubljani trgovino, v kateri bodo prodajali samo istrska vina.

VINOEXPORT Umag je predstavnik združenega sektorja Istre. Dobiček iz njegove dejavnosti se vrača nazaj v kmetijske zadruge, ki ga uporabijo zopet za napredek vinogradništva v Istri.

Obiščite naš paviljon na II. mednarodni razstavi vin v Ljubljani in se sami prepričajte o kvaliteti naših vin!

VINOEXPORT UMAG

PODJETJE ZA NAPREDEK VINOGRADNIŠTVA, PREDELAVO GROZDJA, PROMETA Z VINOM, ALKOHOLNIMI IN BREZALKOHOLNIMI PIJAČAMI

DNEVNE NOVICE

Obveščamo potujoče občinstvo na progi Moste-Zale, da bo v času od 7. do 13. ure v dneih od 30. avg. do predvidoma 8. sept. 1956 prekinjen promet zaradi rekonstrukcije gornjega voda pod železniškim viaduktom pri tovarni »Zmaj« na Smartinski cesti.

Tramvajski promet bo na sektorju Zale-Friškovec nadomeščen z avtobusnim prometom Prestopanje bo na Friškovec.

Električna cestna železnica Ljubljana

Z OVONOM so bili naposled rešeni vsi veliki problemi pranja. Bodisi terpenitno milo OVEN ali pa OVEN milni prašek, uspeh je vedno isti: belo in prijetno dišeče perilo. In kar je še posebno važno: pranje brez truda in perilo, ki ostane dalj časa celo, ker se ne prične trgati zaradi neprimerne pralnega sredstva.

Clane Kluba kulturnih delavcev obveščamo, da je klub ob soboti, 1. septembra spet odprt.

Odbor Društva zdravstvenih delavcev Slovenije obveščamo, da bo redni strokovni sestanek in seminar 7. in 8. septembra. Program, prostor in čas bomo objavili naknadno. Sektorska ambulanta Bežigrad se je 1. septembra 1956 preselila iz dosedanjih prostorov na Titovi 37a v nove prostore Zdravstvenega doma Bežigrad v Lavričev ulico 5a (bivši Dečji dom), telefon 31-285.

LIN čistilni prašek čisti temeljito in hitro vse predmete iz kovine, lesa in keramike.

Turistično društvo Ljubljana vabi vse, ki se zanimajo za ljubljanske kulturno-zgodovinske znamenitosti, da bo ogled v soboto, 1. septembra 1956, in sicer okolišev: Kodeljevo, Stepanja vas, Urh, Zale. Ogled z avtobusom. Zbirališče ob 16. uri pred družbeno pisarno, Cankarjeva ul. 1 (palaca Na-Me). Vodi konservator Mestnega muzeja prof. Sumi Nace.

Kar ni bilo mogoče včeraj, je danes. Za Teint Bell ROZNO MLEKO so surovine zagotovljene. Odlični izdelek za naše žene.

Klub ljubiteljev športnih psov obvešča, da bodo izpiti za O-I in O-II dne 8. in 9. septembra 1956. Samo do 4. septembra pisмено prijavljeni psi bodo pripušeni k izpitu. KLSP - Ljubljana, Cesta v Rožno dolino, 38.

Pevski zbor Glasbene Matice zane z rednimi vajami 4. septembra. Vabljeni vsi dosedajni člani, v moški zbor sprejememo tudi nove dobre pevce. Vaje so ob 8. uri v petkih točno ob 19.30. — Odbor.

FLEX je samo prvovrsten. Flex čistilo čisto zmanjka na trgu, ker pri izdelavi ni nobenih nadomestkov. Flex je vedno prvovrsten.

SOLA za harmoniko in kitaro pri Svetu Svobode in prosvetnih društev okraja Ljubljana. Cankarjeva 8/III, obvešča, da je vpisovanje od 1. do 10. septembra med 10. in 12. ur, od 12. do 18. ure na Cankarjevi cesti 5/III, soba 127. Začetek pouka 15. septembra 1956.

Sola za tuje jezike Ljudske univerze v Ljubljani obvešča, da bo vpisovanje v tečaj jezikov za šolsko leto 1956/57 od 1. do 10. septembra vsak dan od 8. do 12. in od 17. do 19. ure v pisarni Ljudske univerze, Cankarjeva c. 5/III, soba 143. — Vpišete se lahko v tečaje angleškega, češkega, francoskega, italijanskega, nemškega, ruskega in španskega jezika ter tudi v tečaj esperanta.

Uprava Višje šole za telesno vzgojo v Ljubljani sporoča, da bodo splošni izpiti za vpis v I. letnik dne 20. in 21. septembra po naslednjem razporedju:

Dne 20. septembra ob 8. uri do polnočne bo zdravniški pregled vseh kandidatov in kandidatkinj v prostorih Višje šole za telesno vzgojo na Taboru št. 13.

Dne 21. septembra ob 8. uri se prične prav tako na Taboru št. 13 izpiti iz fizične zmogljivosti kandidatov, na katerih morajo kandidati dokazati osnovne psihološko-fizične sposobnosti za ta študij. Izpiti obsegajo tek na 100 m, tek na 1000 m (za ženske 800 m), skok v višino, met krogle, poljubno vajo na bradli, preskok čez konja oziroma kozo, plezanje po vrvi, spretnost v obvladavanju žoge ter plavanje. Komisija bo predlagala sprejem v šolo na

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«
Premiera italijan. barvnega filma
»SCAMPOLO 53«
Teknik. Predstave ob 18, 18 in 20.30. V glavni vlogi Henri Vidal in Maria Flori. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SOČA«
Ameriški film
»Dekle z deželek«
Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Bing Crosby, Grace Kelly in William Holden. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

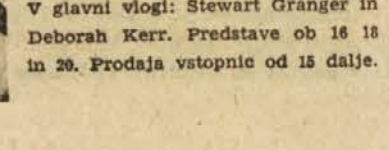

KINO »TRIGLAV«
Italijanski film
»V vrtincu greha«
Teknik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. Danes zadnjič. Jutri francoski barvni film »Imel sem 7 hčera«.

KINO »SLOGA«: premiera ameriškega filma: »Klic divljine«. Predstave ob 17, 19 in 21. Ob 19 matineja istega filma. V glavni vlogi Clark Gable.
KINO »VIC«: premiera amer. filma: »Tarzanova jeza«. Predstavi ob 18 in 17. V glavni vlogi Lex Barker. Ob 19 in 21 premiera jugosl. filma: »Slab denar«. V glavni vlogi Dubravka Gal.
Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo v kinu »Sloga« pa od 9 dalje.

KINO »KOMUNA«: premiera jugosl. filma: »Solaja«. Teknik. Predstave ob 18, 18 in 20.30. V glavni vlogi Milivoj Zivanović in Rade Marković.

KINO »ŠISKA«
Ameriški barvni film
»Ujetnik dvorca Zenda«
V glavni vlogi: Stewart Granger in Deborah Kerr. Predstave ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

podlagi ocene kandidatove zmogljivosti.

Ob vpisu morajo kandidati predložiti vprševalo o opravljeni veliki maturi oziroma diplomski kakšne srednje strokovne šole.

Vpis v I. letnik bo takoj po opravljenem sprejemnem izpitu, v II. in III. letnik pa od 20. septembra do 3. oktobra. Naknadni vpis dovolil ravateljstvo samo na podlagi kolkovane prošnje, kjer je treba obrazložiti vzrok zakasnitve.

Jesenski izpiti termin traja od 20. septembra do 1. oktobra. K izpitu se je treba prijaviti do 18. septembra. Podrobni razporedi izpitov bodo objavljeni na šolski oglasni deski.

Prvovrsten kazelin stalno na zalogi

VESTI IZ KRANJA

KINO
»STORŽIC«: ameriški barvni film »Strel čaka«. Predstavi ob 18 in 20.
LEJNI KINO »PARTIZAN«: ob 18.30 dvojni program: 1. ameriški barvni film »San Antonio«. V glavni vlogi Errol Flynn in Alexis Smith. 2. ameriški barvni film »Peter Pan«.

IZ DOMZLA

KINO
Ameriški barvni film »Neumni uspeh«. Predstavi ob 18 in 20.

Z BLEDA

KINO
Francoski film »Ženske so nevarne«. Predstavi ob 18 in 20.30. V glavni vlogi Eddio Constantino, Nadia Gray in Jacques Castelot.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Avgust Tancar, Gosposvetska cesta 23.
Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 2. septembra Ivan Rakovec, brivski salon, Obrtniška ulica.

KINO
»RADIO«: francoski barvni film »Obsedenost«. Predstavi ob 18 in 20.
»PLAVZ«: francosko italijanski film »Teresa Raquin«. Predstavi ob 18 in 20.

Rodile so: Boštjan Nevenka, uslužbenka z Jesenic, deklica; Blaško Dragica, gospodinja iz Ajdovščine, deklica; Simonček Miroslava, gospodinja iz Bl. Dobrave, deklica; Barjaktarjevi, gospodinja z Jesenic, deklica.

Poročili so: T. ven Vladimir, ind. tehnik z Jesenic, Savska ul. 1, in Kropivnik Judita, uslužbenka z Jesenic, Savska ul. 16.
Umrli so: Robič Franc, upokojenec, 68 let, Gozd-Martuljek 77.

VESTI IZ KOPRA

Rodile so: Lidija Zorn, Gradišče 6, deklica; Angela Suša, Vel. Ubeljsko 18, deklica; Marija Dakič, Postojna, deklica; Ida Lokar, Lokavec 13, deklica; Anica Konavec, Vipolže 35, deklica; Alojzija Renko, Cepovan 100, deklica; Marija Celin, Trpečane 34, deklica; Zofija Sabec, Podstenjšek 4, deklica; Milena Cehovin, Dutovlje 65, deklica; Marija Grbec, Vrbiča 27, deklica; Zora Fatur, Zagorje 81, deklica; Antonija Progar, Planina 96, deklica; Marija Vodopivec, Založek 2, deklica; Emilija Lah, Dutovlje 42, deklica in Alina Fornazarič, Prvačina 232, deklica.

RADIO LJUBLJANA

SPORED ZA SOBOTO
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.
5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 5.20-6.25 Naš jedilnik — 6.30-6.40 Reklame — 7.10-8.00 Zabavni zvoki — 11.00 Radijski kolektor — 11.05 Malo od včeraj — 11.10 Opoldanski spored slovenske narodne glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti; Jože Kregar: Vrt v septembru — 12.40 Igra Mariborski instrumentalni ansambel — 13.15 Zabavna glasba — 13.35 Slavne arije s slavniimi solisti — 14.30 Tedenski športni pregled — 14.40 Zeleni ste, podušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 F. Chopin: 5 nokturnov — 16.00 Utrinki iz literature; A. P. Cehov: Zapustila ga je — 16.20 Koncert po željah — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Zinimivost iz »Znanosti in tehnike« — 18.15 Pojeta moški in ženski zbor »France Prešeren« iz Kranja p. v. Petra Liparja — 18.45 Okno v svet: Japonski danes in jutri — 19.00 Reportaža z evropskega prvenstva v veslanju na Bledu — 19.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Veseli večer — 21.00 Zabavna in plesna glasba — 22.15-23.00 Oddaja za naše izseljence, na valu 327,1 m — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 23.00-24.00 Oddaja za tujino, na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Vesti iz Maribora

Dežurna lekarna: Sobota, 1. sept. 1956 lekarna »Center«, Gosposka ul. 12. Nedelja, 2. sept. 1956 lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.

KINO
»PARTIZAN«: amer. barvni film »Trinajsta ura«.
»UDARNIK«: nemški barvni film »Kamnito srce«.

SLOV. NAR. GLEDALIŠČE — TRST
Gostovanje v Mariboru — Kazinska dvorana. Sobota, 1. sept. ob 20: Begovič: »Brez tretjega«. Eksperimentalna predstava v krogu.

Na splošno željo in da ugodimo obiskovalcem, ki se te dni vračajo z dopustov, bo v soboto, 1. sept. še ena predstava. Begovičeve drame »Brez tretjega«, ki je pri dosedajšnjih predstavah žela velik uspeh. Predprodaja vstopnic od četrtka dalje dnevno od 18. do 20. ure ter v soboto od 10. do 12. in od 18. ure dalje pri blagajni SNG.

Rodile so: Marija Ogrizek, 17 let, posestnikova hči, Cigonca — Rudija; Telka Pukl, 19 let, namestnica — Valerijo; Antonija Sprajc, 32 let, kuharica — Darka; Jelica Strujar, 23 let, trg. pomočnica — Ksenijo; Kristina Slanič, 31 let, gospodinja, Roza.

CELJSKE VESTI

Razpored nedeljske zdravniške dežurne službe — september 1956: Dne 2. 9. 1956 dr. Fišer Jože, Celje, Gregorčičeva ul. 7. — Dne 9. 9. 1956 dr. Cerin Jože, Celje, Cankarjeva ul. 9. — Dne 16. 9. 1956 dr. Sevshek Maksim, Celje, Ljubljanska c. 36. — Dne 23. 9. 1956 dr. Cerin Jože, Celje, Cankarjeva ul. 9. — Dne 30. 9. 1956 dr. Bitenc Maks, Celje, Cankarjeva ul. 11. — Nedeljska dežurna zdravniška služba traja od sobote od 18. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj.

CELJSKO GLEDALIŠČE
Nedelja, 2. sept. 1956 ob 20: Fonvizin: »Brigadir«. Gostovanje v Laškem.

KINO
»UNION«: ameriški barvni film. »Poslednji sem videl Pariz«.
»METROPOL«: jugoslovanski film »Pod simjono«.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»SVOBODA - TRBOVLJE II«: ruski barvni film »Cvrčke«.

IZ ZALCA

KINO
Ameriški film »Ona išče srečo«. Predstava ob 20. V glavni vlogi John Wayne in Jean Arthur.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO
»PARK«: ameriški barvni film »Fant iz Oklahome«. V glavni vlogi Bill Rodgers in Nancy Olson.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO
Madžarski barvni film »Glavo kvilku«. Predstava ob 20.

DROBNI OGLASI

AVTOLICARJA sprejme takoj tovarna »Indos«, Ljubljana-Moste, 3276 a

3 SLIKARJE IN PLESKARJE, kvalificirane, sprejemne takoj. Ponudbe pod »Ugodni pogoji«. T. 122 50 in ELEKTRIČNEGA KABLA, 3 x 10 kvadrat, prodam po nizki ceni. Naslov v oglasnem odd. LP. 3076

MAGNETOFON znamke »Gelos« z mikrofonom za snemanje, skoraj nov, ugodno prodamo. Ima vgrajen zvočnik za reprodukcijo. Naslov v upravi LP. 3295 a

NORMALNOTRACNI KINOPROJEKTOR v zelo dobrem stanju, z vsemi pripadajočimi deli, prodamo. Cena ugodna. Naslov v upravi LP. 3295 b

OTROŠKI VOZICEK, skoraj nov, kromiran, športni in globok, prodam. Mihael Cengle, Ljubljana, Farmova 48. Ogled od 8-18. ure. 3301

SPREJMEMO VAJENCE: za mehanično-ključavničarsko stroko, mizarjskega vajenca za specialna dela v mlinih — sedež mesta učenja je v Ljubljani, zato imajo prednost interesi iz Ljubljane ali neposredne okolice — in mlinarskega vajenca za obrata Fužine in Vič. — Za sprejem je potrebna dovršena osemletka ali 2 razreda gimnazije. Interesenti naj se zgledajo na naslov: Mlinska industrija Ljubljana, Likozarjeva 8. 3322

Komisija za volitve in imenovanja OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA ZALEC

razpisuje naslednja delovna mesta za:

1. referenta za pravne zadeve
2. agronoma
3. ekonomista
4. referenta za skrbniške zadeve

Pogoji so naslednji:

Pod 1. pravna fakulteta z večletno prakso v upravni službi; pod 2. agronomski fakulteta; pod 3. ekonomska fakulteta; pod 4. pravna fakulteta ali 3 leta potrebne prakse. Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom in navedbo dosedanjih službenih mest vložite pri tajništvu občinskega ljudskega odbora Zalec do 15. septembra 1956. Nastop službe možen takoj. Družinsko ali samsko stanovanje zagotovljeno.

Komisija za volitve in imenovanja C-219

ELEKTRARNA VELENJE — VELENJE
TELEFON 13

ugodno prodaja

6-tonsko prikolico

znamke »ADIGE«

v brezhibnem stanju

Cena po dogovoru in ogledu

3279

ZELEZARNA JESENICE

sprejme v službo

1 knjigovodjo

za finančno računovodstvo

3 knjigovodje

za obratno knjigovodstvo

Pogoji: Srednja ekonomska šola in nekaj let praksa. Samsko stanovanje preskrbljeno, družinsko pa v doglednem času. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe je možen takoj.

Ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite na personalni oddelek Železarnice Jesenice (Gorenjsko).

J-138

Razpis licitacije

Vojna pošta 7250/27 Zagreb

bo imela v svojih prostorih

prvo javno licitacijo

objekt visoke gradnje Brdovec (dograditev)

ROK DOGRADITVE 31. NOVEMBER 1956

PRORAČUNSKA VSOTA 4.000.000 DIN

Licitacija bo 14. septembra 1956 ob 9. uri.

Elaborat je na vpogled v Vojni pošti 7250/27, Zagreb, Dom JLA, Ulica socialističke revolucije, kjer lahko dobite tudi navodila.

Pri prevzemu navodil o dajanju ponudb morajo imeti podjetja predpisana pooblastila.

Licitacija bo določenega dne in ure na navedenem kraju.

Iz pisarne V. P. 7250/27, Zagreb

1202

JUGOSLOVANSKA BANKA ZA ZUNANJO TRGOVINO

Natečaj**za sprejem uslužbencev
za kreditne posle**

Jugoslovska banka za zunanjo trgovino razpisuje natečaj za sprejem uslužbencev za posle:

- kratkoročnega dinarskega in deviznega kreditiranja
- srednjeročnega kreditiranja (kreditiranja izvoza opreme, izvedbe investicijskih del v inozemstvu in drugo)
- kreditiranja racionalizacij, s katerimi se povečava izvoz oziroma zmanjša uvoz

Kandidati morajo imeti končano srednjo ekonomsko šolo oziroma ekonomsko ali pravno fakulteto. Prednost imajo kandidati, ki poznajo knjigovodstvo gospodarskih organizacij, kakor tudi kandidati s prakso v zunanji trgovini oziroma v proizvodnih podjetjih ali bankah.

Kandidatom, ki ne znajo tujih jezikov, bo omogočeno učenje le-teh. Osnovna plača po uredbi, dopolnilna pa po bančnih pravilnikih.

Rok za vlaganje prošenj z življenjepisom je 20. september 1956. Za natančnejša pojasnila se obrnite na personalno službo Jugoslovske banke za zunanjo trgovino, Beograd, Ulica 7. jula 21-I, soba 18 — telefon 24-218/27. 3196

Pozor!**Pozor!**

IZŠLE SO NAJNOVEJŠE IZDAJE

IMENIK KRAJEV FLRJ

Imenik vsebuje spisek vseh krajev v FLRJ, urejen po abecednem redu z označeno pristojno občino, okrajem, republiko in najbližjo pošto. V prvem delu imenika je opis vseh okrajnih ljudskih odborov po republikah; popis okrajev s pripadajočimi občinami in popis vseh občin v FLRJ, urejen po abecednem redu. Tako sestavljen imenik krajev bo omogočil pravilno in hitro preglednost vsem, ki ga morajo uporabljati kakor n. pr.: gospodarska podjetja, ljudski odbori, vse pošte v državi, uradi in ustanove, zavodi za socialno zavarovanje, bolnišnice, zdravstveni domovi, sodišča, transportna podjetja itd.

Cena 1800 dinarjev.

ZAKON O ORGANIH NOTRANJIH ZADEV

s uvodom Aleksandra Rankovića

Ta zakon v celoti zajema osnovne službe notranjih zadev — državno varnost, javno varnost in ljudsko milico. S tem zakonom so urejena tudi nekatera vprašanja, ki se tičejo uslužbencev notranjih zadev, njihove strokovne izobrazbe, odgovornosti, zdravstvene in materialne zaščite, kakor tudi socialnega zavarovanja. Ta zakon je potreben vsem organom in uslužbencem notranjih zadev ter ljudski milici.

Izdaja v srbskem, hrvaškem in slovenskem jeziku.

Cena 90 dinarjev.

ZAKON O SANTARNI INSPEKCIJI

s izčrpnimi pojasnili dr. Nikole Dilbera

Zakon o sanitarni inspekciji vsebuje zakonska besedila in lastnega pojasnila predpisov o: organizaciji sanitarne inspekcije, pristojnosti, delovnem področju, pooblastilih in postopku sanitarnih inšpektorjev in prehodna določila.

Ta zakon je potreben vsem ljudskim odborom občin in okrajev; ustanovam in drugim zainteresiranim organizacijam.

Cena 120 dinarjev.

REGISTER PREDPISOV, OBJAVLJENIH V »SLUŽBENOM GLASNIKU« LJUDSKE REPUBLIKE SRBIJE 1945 DO 1955

Ta register zajema vse pravne akte, ki so bili objavljeni v »Službenem listu NRS« od začetka izhajanja do vključno leta 1955. Gradivo je razporejeno na pregleden in sistematičen način ter omogoča hitro preglednost v velikem številu predpisov (okrog 3500 pravnih aktov).

Cena 750 dinarjev.

Naročila sprejema komercialni oddelek »SLUŽBENOG LISTA FNRJ« — BEOGRAD, Kraljevička Marka 9. Tekoči račun 1032-T-220 — Zahtevajte katalog naših izdaj. 3174

UPRAVNI ODBOR

Tovarne volnenih izdelkov »BAČA« — Podbrdo

razpisuje mesto za

računovodjo-kinjo

Pogoji: Srednja ekonomska šola s 5-letno prakso ali nepopolna srednja šola z ustrežno večletno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku, ostalo po dogovoru. Ponudbe z življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja pošljite upravi tovarne. — Nastop službe možen takoj! 3290

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

IZŠLA JE NAJNOVEJŠA VELIKA IZDAJA

»Zbirka vojaških predpisov«

s pojasnili in registrom posameznih predpisov

Avtorja: RADOSAV J. PERUNOVIĆ, polkovnik v pokojju, in major LJUBOMIR KOVIJANIC

IZDAJA V LATINICI, 540 STRANI,

CENA 750 DINARJEV

Zbirka vsebuje razen temeljnih zakonov o JLA še nad 30 drugih zakonov in zakonskih predpisov, s katerimi so urejene pravice in obveznosti aktivnega in rezervnega sestava JLA: Najnovejše predpise o disciplinski odgovornosti aktivnih in rezervnih podoficirjev, oficirjev in vojaških uslužbencev; o disciplinski odgovornosti ostalih vojaških in civilnih oseb v službi v JLA; predpise o socialnem zavarovanju vojaških oseb; o materialnem in finančnem poslovanju v JLA; o materialni odgovornosti vojaških in civilnih oseb v službi JLA; o potnih in selitvenih stroških vojaških oseb; o mirodopskih vojaških invalidih; o odlikovanjih; o pomoči družinam vojaških oseb, ki so izgubile življenje pri opravljanju službe; o pomoči družinam, katerih redniki so na odsluženju obveznega vojaškega roka itd.

ZBIRKA JE NUJEN PRIROČNIK NE SAMO ZA POVELJSTVA IN USTANOVE JLA, AMPAK TUDI ZA VSE USTANOVE IN DRŽAVLJANE.

Naše izdaje prodajajo vse knjigarne v FLRJ!

Izvršujemo tudi posamezna naročila po povzetju, brez plačila poštnine!

Naša prejšnja izdaja:

»Zakon o javnem tožilstvu«

dr. M. Brkića — Cena 120 dinarjev

Naša prihodnja izdaja:

»Zbirka vseh predpisov o taksah«

J. M. Radulovića — Cena 950 dinarjev

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE — BEOGRAD

Prizrenska 6 — Poštni predal 479

3223

NOVOSADSKA TOVARNA KABLOV

OBVEŠČA VSE SVOJE KUPCE

DA BO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V ČASU OD 7. DO 20. SEPTEMBRA 1956

sprejemala
od vseh svojih kupcev specifikacije
potreb za leto 1957 iz panog 115,
117 in 119

RAZSTAVNI PROSTOR BO NA NOVEM SAVSKEM SEJMIŠČU V PAVILJONU VI.

3297

»Planika« — Tolmin

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO Z MLEKOM IN MLEČNIMI PROIZVODI

prodaja

**poltovorni avto
znamke Fiat 514**

V VOZNEM STANJU — CENA UGODNA

INTERESENTI NAJ SE OBRNEJO NA UPRAVO PODJETJA OSEBNO ALI PISMENO

3296

JUGOVINIL
TOVARNA PLASTIČNIH MAS IN KEMIČNIH IZDELKOV
KAŠTEL SUČURAC

obvešča industrijska in predelovalna podjetja, veletrgovine, trgovska podjetja in obrtniške zadruge, da bo na Zagrebškem velesejmu od 7. do 20. septembra 1956

sklepala pogodbe
za vse izdelke iz polivinila za leto 1957.

OBISČITE NAS V NAŠEM RAZSTAVNEM PROSTORU V PAVILJONU RG 180!

3288

PASTORKI narave

● ● Otočje Fär Oer — eno najbolj nedostopnih področij, kjer pa vendarle živijo ljudje

Narava se pogosto neusmiljeno pošali s svojimi otroki. Medtem ko je ene postavila v rodovitne kraje, ki jim nudijo v okolici svoje darove, pa druge stiska na

slednjem koraku in jim daje le malo, pa še do tega je moč priti le z napornim delom. Eno najbolj nerodovitnih in pustih področij na svetu so nedvomno otoki Fär Oer. To otočje je daleč na severu od Skotske in pripada Danskim. Narava je na tem področju zares mačehovska. To je skupina večjih in manjših bazaltnih skal, ki strmo padajo v morje. Povsod kamen in puščava, le tu in tam v notranjosti je mogoče najti košček zemlje, kjer uspeva rž. Če bi našemu človeku pokazali te otoke, sploh ne bi mogel razumeti, kakšna sovražna sila je pripravila te ljudi, da živijo na tem skalovju. Toda prebivalci Fär Oera je pripravila nuja do tega, da se na tem kamenju ubadajo za svoj vsakdanji kruh.

Največje bogastvo tega otočja so ovce, po njih pa so otoki tudi dobili ime, ker Fär Oer pomeni »Ovčja dežela«. Na otokih uspeva nekaj borne trave in tu si ovce najdejo skromno pašo. Pogoji so seveda težavni. Sleherno, tudi prav najmanjšo površino pašnikov je treba izkoristiti. Vendar pa je tu tudi mnogo manjših skalnatih čeri, ki skorajda navpično padajo v morje, toda na njihovih vrhovih je le nekaj trave, ki jo je treba izkoristiti na vsak način. S čolni prepeljejo ovce do skalnatega otoka, naniž se najprej povzpne pastir in nato z vrvijo dvigne iz čolna ovco za ovco, da bi jih pozneje, ko so popasle vso travo, na isti način spet spustil v čoln.

Drugi vir dohodkov je ribištvo. Lovi v glavnem polenovke. Ribe so sploh osnovna prehrana prebivalstva, višek pa izvažajo v zameno za druge pridelke in izdelke. Lovijo pa tudi ptice in iščejo njihova jajca. Vendar je

do jajc pogosto zelo težavno priti, ker ptice gnezdiijo v razpokah skalnatih sten, tako da mora nabiralec jajc pogosto, privezan na vrvi, izvajati dokajšnje vratolomnosti, če hoče priti do gnezda.

Vsi naravni elementi so do te mere neprijazni, tako tudi veter.

Večina zgradb na otočju ne uporabljajo za stanovanje, marveč v obrambo pred vetrovi. Veter je pogosto tako močan, da odnaša ovce v morje. Te pa so največje bogastvo prebivalcev, zato so zgradili dolgo vrsto kamnitih vetrobranov. Brž ko se dvigne močnejši veter, pastirji naženejo ovce v zaklonišča, da bi jih zaščitili.

Toda kakor so tla slaba in kamnita, vse rastline pa slabotne in pritlikave, tako so ljudje na teh otokih lepi, kremeniti in močni. Ti ljudje pa so tudi zelo pridni, neredko je mogoče videti starca, kako nosi na hrbtu težko breme. Pri nošnji bremen uporabljajo posebne pasove, ki jih nataknjejo preko čela. Vsi prebivalci so zelo zdravi, le redko zbolijo, doživijo pa visoko starost. Vendar številni med njimi ne umro v postelji, marveč zunaj na morju — v boju z naravnimi silami.

Drobne ZANIMIVOSTI

FRANCOZI PREPLULI OCEAN NA SPLAVU

Pred tedni smo pisali, da se je izgubila vsaka sled za splavom kanadskih Francozov, ki so se odpravili na nevarno pot čez Atlantski ocean. Polnih 15 dni njihov radio ni dajal signalov, tako da je bila upravičena bojazen za njihovo usodo. Pred dnevi pa so sporočili, da je srečala neka trgovska ladja mali splav s tremi Francozi približno 200 km daleč od pristanišča Brest. Vsi člani posadke se dobro počutijo in upajo, da bodo v tednu dni ugledali francosko obalo.

NI PROSTORA ZA ZVERI V VZHODNI AFRIKI

Afrika postaja čedalje manj Afrika v tistem pomenu, kakor si jo zamišljajo belci in kakršno podobo dobijo tisti, ki spoznavajo Afriko iz pustolovskih knjig in iz domišljije lovcev. Tako so ugotovili ob nedavnem popisu zveri v Vzh. Afriki, da so v deželi tako rekoč popolnoma izginile divje zveri in da jih je zdaj mogoče najti le še v nacionalnih parkih. Hkrati s tem so zahtevali omejitev lova na nekaterih najzanimivejših zveri, ker bo sicer Vzhodna Afrika popolnoma brez levov in drugih zveri.

DROBNE ZANIMIVOSTI VITAMIN C V JABOLKIH

V raznih vrstah jabolk je različna količina vitamina C. Tako je v slabših vrstah le 50 do 80 miligramov tega vitamina na kilogram. Boljše in najboljše vrste ga imajo znatno več: 250 do 390 miligramov na kilogram. Toda strokovnjaki si prizadevajo, da bi z medsebojnim križanjem povečali količino vitamina C v posameznih jabolčnih vrstah.

Največje uspehe so dosegli na primer pri paradizniku, kjer so v štirih generacijah povečali količino vitamina A dvajsetkratno, to je od 5 miligramov na 100 miligramov v kilogramu.

Živalski hotel

Prav kot Američani na Floridi so si tudi Angleži kot ljubitelji živali uredili letališče za živali. Prvi začetki segajo štiri leta nazaj, v teh letih pa se je v bližini londonskega letališča razvil prvi »živalski hotel«, ki v njem najdejo primerno zavetišče do nadaljnje letalske zveze najrazličnejše živali od opic, ptičev do večjih zastopnikov živalskega sveta za evropske zoološke vrtove. Na enem izmed posnetkov vidite »živalski hotel«, na drugi pa drobno opico, ki ji strežnica daje za kosilo lepo banana

Zmotili so se

Upokojeni sodnik Eduard Blackwell iz ZDA je nedavno praznoval stoti rojstni dan. — Ko mu je bilo 22 let, ga neka zavarovalnica ni hotela zavarovati, ker je njen zdravnik menil, da bi bilo to preveč »tvegano« delo, češ da Blackwell po njegovem mnenju ne bo doživel visoke starosti.

Ladje šeste petletke

V Sovjetski zvezi bodo v teku šeste petletke zgradili ledolomilec na atomski pogon. Na vsezvezni industrijski razstavi so razstavili v paviljonu ladjedelniške industrije njegov model. To bo zelo močna ladja, ki je določena za spremljevalca transportnih ladij, ki plujejo po severnih morskih poteh in za ekspedicijske plovbe v Arktiko.

Novi sovjetski ledolomilec na atomski pogon bo dolg 134 metrov, širok 27 metrov, imel pa bo 18.000 bрт. Na mirni površini vode bo dosegel hitrost nad 33 km na uro. Ladja bo lahko plula s pomočjo atomskega goriva leto dni, ne da bi ji bilo treba pristati v pristanišču.

Ledolomilec bodo zgradili v enem kosu iz posebnega visoko-

kakovostnega jekla. To bo zagotovilo, da bo varno plul v težavnih podnebnih razmerah Arktike. Paro za osrednje in pomožne strojne naprave, prav tako pa tudi za ogrevanje ladijskih prostorov bodo pridobivali s toplotno energijo, ki nastaja pri razpadanju atomov. Vsi najvažnejši stroji bodo delovali avtomatično.

Mimo tega bo ledolomilec imel dva helikopterja, ki bosta olajšala izvidniško delo na ledenih področjih in stike s posameznimi ekspedicijskimi skupinami.

Na isti razstavi so tudi model nekaterih drugih ladij, katerih gradnja je določena s šestim petletnim načrtom. Največ zanimanja vzbuja model nove ladijske tovarne za predelavo kitov. To je ladja s tremi palubami ter je namenjena za prevzemanje ulovljenih kitov in njihovo predelavo, hkrati pa bo oskrbovala manjše kitolovce z gorivom, pitno vodo, hrano in potrebnimi napravami za lov. Ladja bo dolga nad 200 metrov, imela pa bo 43.800 bрт. Posebno pomorni so načrtovalci zategadelj, ker doslej v Sovjetski zvezi še niso zgradili tako velike ladje.

Kljub svoji velikosti bo ladja

lahko dosegla hitrost okoli 30 kilometrov na uro, plula pa bo lahko na vseh področjih. Posadka te ladijske tovarne bo štela okoli 500 ljudi.

Med novostmi sovjetskega ladjedelništva v novi petletki bo tudi tanker s 25.000 tonami za prevoz bencina in naftnih derivatov. Jekleni trup te ladje je dolg skoraj 200 metrov. Tanker je opremljen z napravami za gašenje požarov z ogljikovo kislino, zmesjo stisnjenega zraka, s peno, paro in vodo.

Vesel in hkrati nekoliko zagone ten nasmeh petnajstletnega pakistanskega dekleta Shamime Akhtar, ki jo prikazuje naša slika, ne kaže nobenega sledu težav, ki jih mora premagovati v angleški gospospinski šoli, kamor jo je poslala pakistanska vlada

Letalski miting

Letos bo velik letalski miting in posebna razstava v angleškem mestu Farnboroughu nedvomno največji dogodek v koledarju svetovnega letalstva, saj bosta obe prireditvi znatno večji kakor kdajkoli doslej. Večina priprav je že dokončanih. Prostrani razstavnih paviljon, ki bo v njem pokazalo dosežke in izdelke 338 razstavljalcev, je mogoče videti iz daljave več kilometrov. Tudi graditev posebnih teras za boljše razporeditev manjših razstavnih prostorov je že skoraj popolnoma končana. Prav tako so zelo napredovala dela pri gradnji pomožnih prostorov, kakor so kuhinje, bari, restavracije, bifeji, pozabili pa niso niti na obsejni prostor za parkiranje avtomobilov itd.

Tatinski konj

Nameščenec velike mestne pekarnice v Lübecku Klaus Mündel dolgo ni vedel, kako da mu vsakega dne kljub pazljivosti zmanjkajo trije hlebi kruha. S pravcato detektivsko vnemo je začel iskati skrivnostnega tatu in ga je kmalu tudi odkril. To je bila Rosinanta, kobila nekega mlekarja. Voz tega mlekarja je vsak dan stal pred mlekarjo, ki ji je tudi Klaus vozil kruh. Medtem ko sta oba voznika nosila v prodajalno mleko oziroma kruh, si je domiselni konj vselej postregel s tremi pelimi hlebi. Toliko časa je namreč vsak dan stal pred lokalom.

»Dvojna« kokoš

Kokoš nekega farmarja iz Južne Anglije je znesla pred dvema letoma v 223 dneh 421 jajc, kar pomeni, da je znesla skoraj vsak dan dvojje jajc. Pred tem »rodovitnim« obdobjem je kokoš nesla normalno, po »rekordu« pa je poginila.

Atomske strežajke

Ni treba takoj pomisliti na Marilyn Monroe s čepico neke letalske družbe na nakodrani glavi. To bi bilo napačno! Gre za novost, ki jo je uvedla letalska prometna družba na progi Texas—Colorado: vse strežajke te družbe so opremljene z Geigerjevimi števcji in s trohico uranskega prahu. Na željo potnikov prirejajo predavanja o tem, kako je treba iskati to dragoceno rudo. Po potovanju si lahko potniki kupijo števec, vendar jim družba ne jamči, da bodo uran tudi zares našli.

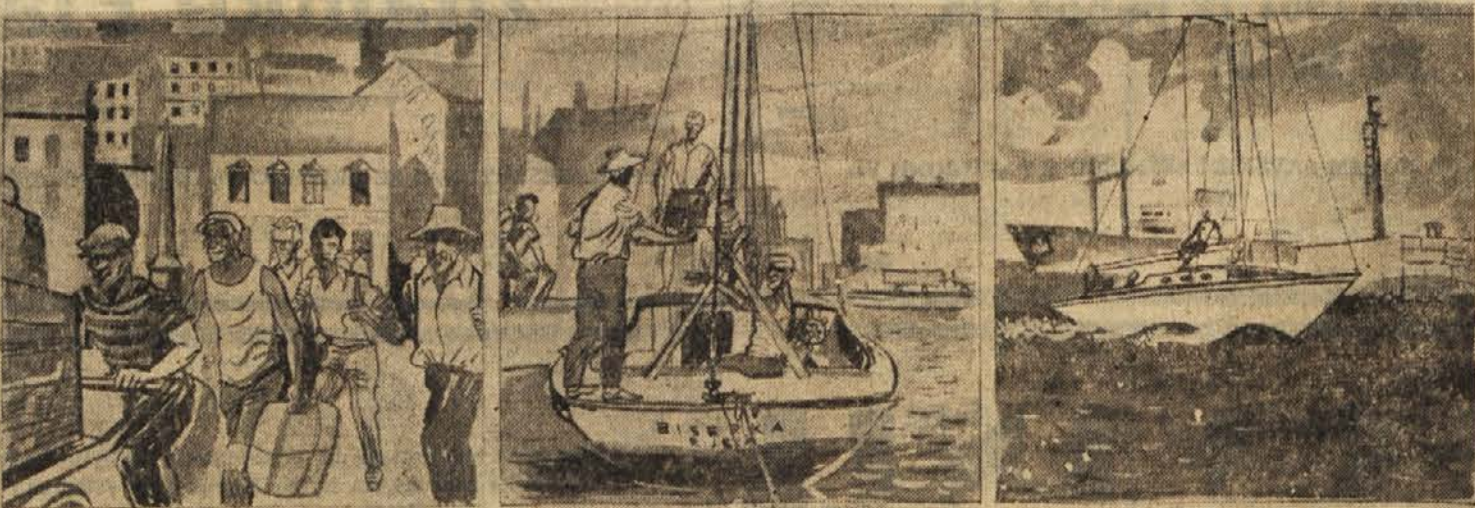
Prvega dne velike letalske prireditve v Farnboroughu bo obisk omejen le na letalske tehnike, oziroma strokovnjake in zastopnike tiska, naslednje tri dni pa bodo posvetili gostom iz države in tujine. Lani je društvo, ki prireja to razstavo in letalski miting, povabilo na obe prireditvi nad 6000 gostov iz 106 držav, kar je v takšni zvezi vsekakor rekordno število.

»Vse kaže, da se kar dobro razumeta čedni pujs in njegova gojiteljica«, je pred kratkim zapisal h gornjemu posnetku neki angleški list. — Tako namreč Angleži delajo reklamo za to, da bi kmetje redili doma čimveč prašičev, ker bi s tem vsaj malo znižali precejšnjo izdatke za uvoz masti in mesnih izdelkov.

V SINJIH GLOBINAH

VIKTOR PIŠE: GRAD DRAGO RIŠE: ROTVIK

19. Bilo je vroče poletno jutro. Ljudje so se radovedno ozirali za svojevrstno skupino, ki je zavila na pomol. Spredaj sta se potila postrešček in Barba okoli visoko naloženega ročnega voza, za njima pa so v gosjem redu stopali Danilo, Maks in doktor Plavnik, vsak z oprtno trcilindrsko dihalno aparaturu. Kovinski rezervorji za zrak so se podjetno poblskavali v soncu. »Stoji« je zaklical Barba. Prispeli smo. Tu je zasidrana naša »Biserka«.

20. »Biserka« je bilo ime vitki jadrnici, ki je skoraj popolnoma mirno ležala na motni pristaniški vodi. Le v njene visokega jambora je komaj opazno nihal. Doktor Plavnik jo je strokovnjaško ogledoval. »Saj to je prava jahta!« je naposled vzkliknil. »In motor ima tudi.« Barba je zadovoljno pokimal: »Sportni kuter. Grajen je tako, da lahko kljubuje vsem viharjem. Seveda je, če ima pravo posadko. Ali znate jadrati?« se je obrnil k Plavniku.

21. »Moral bi znati. Dovolj kože sem odrgnil na ladijskih vrveh.« se je namuznil ta. »Midva sva predlanski obiskovala jadrni tečaj.« se je hitro postavil Maks. »Potem bo pa že šlo.« je menil Barba in hudomušno dodal: »Posebno, ker danes sploh ne bomo dvignili jader. Ni vetra.« Končno je bila prtljaga vkrcana in vse pripravljeno za odhod. Barba je pognal motor in odvezal vrvi. »Biserka« se je stresla in ubogljivo zavila iz pristanišča.

»Jutri me boš ugrabil, dragi! Veš, mama bo nočoj spekla čokoladno torto...«

»Kako naj vas strizem?« — »Brez govoričenja...«

Govorica brez besed

